

S i n a s
par
Druſtu-draudſes baſnizu,

muſchahm un ſemnekeem,
fur warr redſeht, kà wezzös laikös ſchë bliſ
un kà taggad irr;

Druſtu-draudſei par labbu farakſtitas.

un

pee jaunas baſnizas eefwehtischanas

par

peeminneſchannu iſdohtas

no

Wezzas-Druſies leelakunga

Heinrich von Hagemeiſter.

1838ta gaddâ.

Nihges pilſfehtâ,
drickhehts pee W. G. Häder.

1838.

164

Digitized by Google

Digitized by Google

Brihw drickelt,
ar to sinnu, ka no schahs grahaminas, kad buhs isdrick-
leta, tik gabbalu us scheien buhs atstelleht, zit pehz likku-
meem waijaga.

Nihgå, tå 16tå September mehnescha deenå 1837å
gaddå.

Dr. C. E. Napiersky,
drickelamu grahamatu pahrluhkotais.

Mihli draugi!

Ar Deewa paligu nu muhsu jaunais Deewa nams
gattaws stahw; un paschi fweſchi, kam zefch ſchē
garram eet, preezajahs, ka tik masai draudsei, kuz-
rā wairak naw kā zo arktu ſemmes, irr iſdewees,
tahdu gliſtu Deewa nammu uſtaſiht. — To arr
gan ſchi draudſe ne paſpehtu, kad us to wiſſi kohpā
ne buhtu dſinnuſchees ar labbu prahtru, un ar pa-
ſtahwigu ſtipru darboſchanu, ne ſchelodamees par
gruhtumu, kas pehznahkameem par labbu bij ja-uſ-
nemm; to tikkai tahda draudſe paſpehje padarriht,
kas Deewa un winna fwehtu wahrdū atſiſhchanā
pee-augufi, un kurrā arri ne truhkſt wiſſada gare-
riga un laiziga fwehtiba. Teeſham, mihi draugi!
juhs us preekſchu dſihdamees, tahdu fwehtibu effat
panahkuſchi. To leezibu es jums dohdu, kas, juhſu
widdū dſimmiſ un firms palizzis, tohs laikus pee-
minnu, kurrā jums wiſſeem wehl rihjas un pirti-
nas ween par dſihwoſteem, un wiſſes kahjās bij,
kurrā laudis wiſſu gaddu, kamehr ruddens nahze
klaht, no muſchaf klehts nohſt ne tifke, kurrā lau-
ſchu mas bij fehtās, un lohpu un ſirgu arween
truhke, ka fainneeki ne ſawus laukus, ne muſchaf
tihrumus apſtrahdaht ne paſpehje. Tee arr bij tahdi
laiki, kur kas ſinn' ne puſſe muhsu draudſe grahmatu
ne mahzeja puſſlihds laſſiht, un rakſiſhana un reh-
Einaſhana gluſchi fweſcha leeta bij, kur wairak
kaufchu redſeja krohgds ne kā baſnizā, un dwehfe-
les ar tumſibu un mahneem bij apſehſtas. — Tahdi
laiki bij zittkahrt, un juhs wezzakee mannus wah-
rus warraſ apleeginaht, kad daschkahrt jaunaki, kas
jau zittadi audſinati, to ne gribbetu tizzeht, tohs
auglus ween redſedami no tahm mohkahn, ko teh-
wi neſſuſchi. Taggad jaunaki un behrni ne uſaug
wairs tumſchās rihjās, bet ſkaidrās iſtabās, un ire

mahzami skohslâs; taggad par wissu draudsi, kas sinn', wairs ne buhs 10 faimneeki, kas parradneeki ar muischu un pagastu woi ar sawahm dohscha-nahm woi ar klausifchanahm; taggad irr pilni magasini, kur walstei sakrahj labbibu, sehklu un feenu; irr paggastu-lahdes un draudses-lahdes, kata truhkuma-laikâ warr palihdseht. Taggad ne basnizâ ween Deewam falpo, bet dauds irr muhsu draudse, kas ar tizzigu Deewabihjigu prahtu arri mahjâs kohpâ fanahk, Deewu gohdaht un peeluhgt. Za jau wiss schinni laikâ zittads irr palizzis, un ja Deews schehligi muhsu darboschanu apswehitihs, par kahdeem 10 un 20 gaddeem wehl zittads buhs.

Es tadeht gribbetu, ka juhs un juhsu behrni un behrnu-behrni wissu to skaidraki sinnatu, ka schai draudse bij wezzôs laikôs, ka ar laiku wiss irr pahrtaihs un labbaks palizzis, un ka neween lauschu pulks irr wairojees un arween wairak mahju un semmes tikkie eetaihs, bet ka arri wissada mahziba un sunnaschana tikkusi eekohpta; un tapehz es schai grahmatâ gribbu faraksticht, ko woi wezzôs rakkôs woi basnizas-grahmatâs un arri sawa tehwa un tehwa-tehwa rukks esmu usgahjis un lassijis. Es wehletohs, ka juhs to lassidami atsichtu, ka juhsu muischas-fungi jau triju augumu laikâ pehz juhsu labbuma irr darbojuschees, un ka daschas leetas, ko winni eetafijuschi, kaut gan eefahkumâ juims, kas sinn', gruhtas likkahs, juims teeschan par labbu bijuschas. Kad to luhkojet, kahdi taggad effat, zik dauds wairak lauschu un wairak eespehshanas pee wissa darba, un ka par teem 86 gaddeem, kaumehr mans tehwa-tehws Drustes-muischu panehme, lauschu un semmes, tihrumu un ptawu irr trihs reis wairak, ne ka toreis bij, tad juhs gan fazzifeet, ka muhsu darboschanu ne bij welti.

Staigajeet tad tahtaki us ta zella, ko effat
eesahkuschi, kad arr tee, kas wairak ka zo gaddus
juhsu labbuma pehz irr darbojuschees, wairs ne
buhs juhsu widdn.

Pee-augait allaschin deewabihjafchanâ, yaklau-
fischanâ un pasemunibâ preeksch wissas wirsneezis-
bas, un wissâ labbâ darboschanâ. Gahdajeet par
skohlahm, jo tur usaug jauna zilts, ta sehla par
zerribu nahkamam laikam. Peepildait wissu, kas
jums jadarra, ka arri zitti jums ar labbu prahstu
darra, kas peenahkahs. Mihkojeet to meeru, un
peeminneet, ka wairak ka 20 gaddi irr pagahjuschi,
kamehr no Wezzas-Drustu, Gottarta, Jaunas-
Drustu- un Bringu-muischas nefahda suhdsefcha-
nas-leeta ne bij jateesa preeksch augstakahm tee-
fahm, bet ka ar pagastu teefahm arween peetik-
kat, ikkatu leetu isschikt.

Ne astahjeet sawu weetu, kamehr leela wai-
jadisba speesch iseet. Juhs to sinnat: kohks dauds
reissi pahrstahdihts, ilgi ne fallohs. Ta semine, kur
wisch usaudis, winnam arween labbaka buhs, un
wisch tai paschâ kreetnaki augs un ilgaki dsih-
wohs, lai gan ta tik augliga ne leekahs; un ta
zerriba, ka tad, kad muhsu gaitas heigtas, turpat
no saweem darbeem dusseim, kur muhsu tehwi un
muhsu draugi gull, — schi zerriba daschu behdu
remde, daschu gruhtumu atweeglo. Ulridsan es
zerreju tur to muhschigu meegu isgulleht, kur man-
ni wezzaki un juhsu tehwi dus, un kur arr tas
dussehs, kasmannim scheit laizigi wiss' tuwaki zaure
raddibu irr saweenohs. Lai tad arri no jums daschs,
tai svehtâ weeta stahwedams, no firds fakka: Lai
winneem weeglas irr schahs suniltis! jo wanni sawu
muhschu muhsu labbuma pehz irr darbojuschees.

Sinnaas par Drustu-draudsi.

Kad Widsemmes eedsihwotaji kristigu tizzibu bij usnehmuſchi, tad Kattoku augstakais preesteris, ko fauze par Rihgas leelu biskapi, palifke par wal-dineeku pahr wiffu semmi, kas irr starp Leelwardi Daugawas mallâ Raunu, un Gulbeni lihds Pohku rohbescheem.

Shee leeli biskapi, kas daschfahrt gan arri Rihgâ bij, bet wairak dsihwoja Kohknessê woi Raunu, ustaisija pillis, ka to semmi warretu aissah-weht prett eenaidneekem, kas gribbetu eelaustees. Winni eetaisija muischas, ko zitteem dewe waldihe, un daschfahrt arri fahdu muischas-dalku woi pa-gastu tahdeem fungem, kas winneem bij ustizza-mi, par dsumtu dewe, un zaur to atkal jaunas muischas zehlahs, un pohsta weetas tikk eekohptas un strahdatas. — Pats pirmais leel-biskaps, Alberts wahrdâ, 1262trâ gaddâ*) Raunas pilli us-taisija, un tai peeschlihre wiffu to semmi apfahrt, kas winnau peederreja, arridsan Dsehrbeni ar Dru-

*) Mehs kristiti zilweki no Kristus dsimfhanas arween skaitami gaddus; ta arr wissi tee gaddi, kas schai grahmata irr raksti, no Kristus dsimfhanas irr skaitami. Kas proht rehkinah, tas tad warrehs isrehkinah, ka tas 1262trais gads pehz Kristus dsimfhanas, kurrâ Raunas pils tikk ustaisita, ire bisjis preefsch 575 gaddeem atpakkat.

stu-pagastu. Bits leel-biskaps, Wrommolds wahr-dâ, pehzaki 1357tâ gaddâ arridsan Dsehrbenê pilliustaifija; un jau 1439tâ gaddâ tur arr masa basnizina bij. To taggad ne warr ffaidri sinnah, woi Drustu-pagasts jau toreis pee Dsehrbenes bij pesschiers; bet 1555tâ gaddâ, kad Dsehrbene jau no Raunas bij atnemta un no leel-biskapa tam kanzlera-fungam Kristapam Sturz bij atdohta, kad jau Drustu-pagasts arri pee Dserbenes draudses pederreja.

Toreis gruhti laiki eefahze Widsemmei. Kreewi, scho semmi gribbedami dabbuht, 1558tâ gaddâ ar leelu kaxxa-spehku eelausahs, fadedsinaja pilsfehtas, pillis, un mahjas, un dauds tauschu aisdsinne us Kreewu-semmi jeetumâ. Widsemneeki pee Pohlu Lehnina glahbschanu mekledami, tam padewahs 1562trâ gaddâ; bet kaxsch wehl jo niknaki fanemahs un wehl 20 gaddus semmi pohstija, kamehr 1582trâ gaddâ ar Kreeweem meeru taifija, un Widsemme palikke Pohlu Lehninam. Tomehr ilgischim ne palikke, jo 1600tâ gaddâ Sweedru Lehninsch, kas ar Pohli eenaidâ bij, ar sawu kaxxa-spehku atnahze us Widsemmei, un lai gan 1605tâ gaddâ pee Sallas-pils tikke uswarrehts, tomehr atkal drihs par jaunu bij klaht ar kaxxa-spehku un wienna eelaufschchanai un pohstischchanai ne bij gals, kamehr 1626tâ gaddâ wissa Widsemme Sweedru Lehninam bij vadohta. Par scheem 68 gaddeem, kamehr tee kaxxa-laiki bij, muhsu nabbaga Widsemme breefmigi tikke ispohstita. Kur pirmak pilsfehtas, pillis, muischas un fehtas bijuschas, tur bija lihdsena pohsta semme, un us wezzeem tiheumeem beess meschs bij fa-audsis.

Zilweki ar baddu, mehri un kaxru bij isnihkuschi; Raunâ, kur toreis deesgan leela pilsfehta

bijusi, un tapatt Dsehrbenē, kur arr tahda pils-
fehtina stahwejusi, no tahm ne sihmes wairs ne pa-
sinne. Dauds muischneeki un fungi bij aissgahju-
schi farrā, un winna peederrigi bij aissbehgusch. Pohlu un Sweedru farrā-fungi un wirsneeki tāi
nemeera = laikā, deesgan gudri, no saweem kēhnineem
par sawu kalposchanu par lohni fewim isluhdsahs
tahs pohsta muischas, ko atradde tukfhas bes
kungeem. No ta pehz sazehlahs dauds strihdes un
teefaschanas, kad tee fungi, kam tahs muischas
ihsteni peederreja, pehz kahda laika atnahze un tur
atradde sweschus, kas tahs bij panehmuſchi.

Muhſu widdū no teem farrā-laikeem stahstu
dandſina, kas warr buht gan teefs buhs bijis.
Safka, ka ap 1590tu gaddu Pohlu farrā-wirs-
neeks Raunā effoht nodohmajis stipru pilli ustai-
ſiht, ne tahlu no tahs weetas, kur taggad Drus-
tes-muischa stahw, tāi fallinā, kas starp Linaischa
un Waldera esaru purwja widdū irr. Palses uppi,
kas no teem esareem istekk, gribbejis ar dambi
aisdambeht, ka wissu purwi ap pilli apkahrt war-
retu appakſch uhdens likt. Scho stahstu nu gan
drihs warr tizzeht; jo wehl 1805tā gaddā ta purwja
mallā bij peezaſ ſeelas akminu krawas, kas pehz
pee buhweschanas muischā tifke nowefas. — To
fafka, ka ſchee akmini tāi wezzā laikā preeksch
tahs pils bijuschi jawedd ſchahm peezaſm walſtim:
Dsehrbenei, Raunai, Smiltenei, Palsmanam un
Pecbalgai.

Zau pirmiht fazziju, ka 1555tā gaddā Dsehr-
bene un Drustu-pagasts weenam fungam peeder-
reja, wahrdā Sturz. Tam paſčham arri Startes-
muſcha Raunas-draudsē peederreja, un pehz winna
wahrdā ſcho tā nosauze. Schis kungs farrā-laikā
nomirre; winna dehls woi dehla-dehls, kam mui-

scha peekritte, wehl mass bija, un ta tas notifke,
ka weens Pohlu karra-kungs, wahrdâ Jeann Drob-
busz, fewim scho muischu isluhdsehs, ko fazija
bes funga effoht, un to arri (warr buht 1580tâ
goddâ) no Pohlu Kehnina dabbuja. Pehzaki gan
Sturza dehls sawu ceefu mekleja; bet karra-laikâ
winni sawu strihdi ne warreja isteefah, un kad
Pohlu Kehninan ne gahje labbi, tad abbeem fun-
geem bij ja-iseet ahrâ; un to muischu pehzaki pa-
nehme Sweedru Kehnian.

Tas kungs Drobbusz no Pohlu Kehnina arri
bij dabbujis Kalna-muischu pee Alhraisches basni-
zas, ko no ta laika pehz winna sauze par Drob-
buscha-muischu. Mums schis kungs tadeht pee-
minnams, ka laikam winsch Drustu-pagastâ jaunu
muischu eetaifija, kas taggad Drustes-muischa irr.
Muischa toref stahweja, kur taggad muischas-tih-
rums irr, un kur zelsch us Gottartu eet, esara
mallâ; un zitti gan peeminnehs, ka tai weetâ preefsch
kahdeem gaddeem atpakkat afminus lause, kas zitt-
kahrejahm ehkahm par grunti bijuschi.— Tas pats
Drobbuscha kungs arr 1616tâ goddâ schè pirmu
basnizu taifija, ta pascha esara mallâ, kalmâ, kur
taggad zelsch no-eet no leelzella us Kreikeem.

Laikam schi basniza to reis bij Kattolu basni-
za, jo tee Pohlu fungi toref dauds puhlejahs,
sawus semneekus, kas jau Lutterisku tizzibu bij us-
nehmuschi, atkal par Kattoleem taifijt. Tomehr no
ta laika Drustu-draudsei bij sawa basniza, un ta
palifke pee Dsehrbenes-draudses.

Bet dauds gan ne buhs bijuschi, kas toref
basnizâs gahje, jo lauschu un arramas semmes gan
weht mas schai pussé bij. Zo warr redseht no ta
laika russa, kur Drustes zeemi bij usrafstici no

1601ma gadda. Pohli tobrihd paschu laiku no
Sweedreem bij aisdſichti, un Drustu-pagasts atkal
pee Raunas peekritte; tur bij schee zeemi:

Paupa zeems ar	=	$\frac{3}{4}$	arkla semmes.
Bulta	=	$\frac{3}{4}$	—
Kepens	=	$\frac{1}{4}$	—
Sundes	=	$\frac{3}{4}$	—
Maudes	=	$\frac{1}{2}$	—
Kusera	=	$\frac{1}{2}$	—
Winter	=	$\frac{3}{4}$	—
Dukke	=	1	—
Meeks	=	$\frac{3}{4}$	—
Spindula	=	$\frac{1}{2}$	—
Pauke	=	1	—
Wiblem	=	$\frac{1}{2}$	—
Lulze	=	$\frac{3}{4}$	—
Urrlhs (Arresch)	=	$\frac{3}{4}$	—
Weisen (Baische)	=	$\frac{1}{2}$	—
Jahn Kaupe	=	$\frac{1}{2}$	arkla, mescha fargs un jehgers.
Weschlawen	=	$\frac{1}{2}$	—
Kuddina	=	$\frac{1}{4}$	—
Kewwer	=	$\frac{1}{2}$	—
Maz Keitwerzs	=	$\frac{1}{2}$	arkla, jehgers un mescha fargs.
Aula	=	$\frac{1}{2}$	—
Namdozs	=	$\frac{1}{2}$	—
Tauzeem	=	$\frac{1}{2}$	—
Websichts	=	$\frac{1}{2}$	—
Mekkels	=	$\frac{1}{2}$	—
Nattwiiks	=	$\frac{3}{4}$	—

Bes scheem wehl irr usshmeti zitti, kas pee Pihsena pagasta peederreja un Dsehrbenē klausija, bet taggad Drustōs peederr:

Lejas Mindau	ar	$\frac{1}{2}$	arklu semmes.
Kalna Mindau	=	$\frac{1}{4}$	—
Mindau Sohfers	=	$\frac{1}{2}$	—
Gaunsemis	=	$\frac{1}{2}$	—

Woi arr wissōs schinnis zeemis faimneeki bij, un
woi teem arr pilniba bij faimes un lohpu, to ne warr

sinnahet, bet ne warr gan tizzeht, ka tik pilni bijufchi,
ka taggad.

Kad karsch ar Pohleem un Sweedreem bij heigts,
tad, ka jau pirmiht fazziju, wiffas muischas, kas
Pohtu kungeem peederreja, tikke atnemtas, un ta
arr Drustes-muischa, Dsehrbene, un wiffas zittas
muischas apkahrt palikke Sweedru Léhninam. Bet
tas jaw 1625ta gaddâ Smilteni, Palsmani, Raunu,
Dsehrbeni un Drusti atschéinkoja weenam no saweem
pimeem generateem, wahrdâ Swante Banner.

Rahdus gaddus pehz tam, 1637ta gaddâ, wiffa
Widsemme rullos farakstija,zik bij pilni zeemi un zik
pohsta stahweja, un ta tad appaksch Drustes-mui-
schas atraddahs:

1) pilni zeemi:	2) pohsta un tukfchi zeemi:	
$\frac{1}{2}$ arkla Leedolichts.	$\frac{1}{4}$ arkla Weiter woi Winter.	
$\frac{1}{2}$ = Urrefsch.	$\frac{1}{2}$ = Dukfuls.	
$\frac{1}{2}$ = Nauze.	$\frac{1}{4}$ = Wesslaween.	
$\frac{1}{2}$ = Bullichts.	$\frac{1}{2}$ = Geschka.	
$\frac{1}{2}$ = Kreilis.	$\frac{1}{2}$ = Turrria.	
$\frac{1}{4}$ = Ruddinsch.	$\frac{1}{2}$ = Glumme.	
$\frac{1}{2}$ = Milaks.	$\frac{1}{4}$ = Glusche.	
$\frac{1}{2}$ = Smecksche.	$\frac{1}{2}$ = Gibse.	
$\frac{1}{4}$ = Spinduli.	$\frac{3}{4}$ = Pauke.	
$\frac{1}{4}$ = Aule.	$\frac{1}{4}$ = Skripste.	
$\frac{1}{2}$ = Kewwers.	$\frac{1}{2}$ = Tulze.	
$\frac{1}{2}$ = Jaunsembs.	$\frac{1}{8}$ = Willem.	
$\frac{1}{2}$ = Mindau.	kohpâ $4\frac{7}{8}$ arkla pohsta.	
$\frac{1}{4}$ = Gauduls.		
$\frac{3}{4}$ = Wehsichts.		
$\frac{1}{4}$ = Libehcts.		

kohpâ 7 arkli pilni.

Schinnis abbejôs rullos zitti zeemu wahrdi atrohdahs, kas taggad pawissam naw wairs, bet ar mekle-schanu tomehr effam ismekleufschi, kur tee bij. Tee bij tahdi, kas ar mehri, baddu un tannis karra-lai-fôs, kas 1656, 1657ta gaddâ, un 1700ta lihds

1710tam gaddam Sweedreem bij ar Kreeweem, irr
isgaifuschi. Schee irr:

- 1) Paupa zeems; Kalna Paupe bij us Lasdes-Gaudula woi us Sihla semmes; Leies Paupe pehz tikke peeschkirts pee Skripsta un Spin-duleem.
- 2) Kepens un Mekkels taggad peederr pee Dsehr-benes.
- 3) Naudas taggad pee Nauzes peederr, un laikam tas pats irr.
- 4) Kusers bij widdù starp Willuma un Tulzes.
- 5) Winter jeb Weiter, Wesslaweescheem irr pee-dallihts.
- 6) Meeks bij us Jaunsemja semmes.
- 7) Pauke arr bij us Jaunsemja schnohres.
- 8) Matz Reiwerzs bij pee Krahmja.
- 9) Jauzeen bij wina-pufs Aulas-muischas, kur zelsch eet us Dsehrbeni.
- 10) Ratwijs bij tai weetâ, kur taggad Aulas Schaggata zeems irr.
- 11) Mindau Sohfers bij us Leijas Mindawa semmes, us Knihgastes rohbescha.
- 12) Smekfche stahweja, kur taggad Wezzas-Drustes-muischas tihrums irr, zella mallâ, kur us Raunu eet. Weens faimneeks pehz jaunâ weetâ eegahje pee Jeschka zeema, bet tur arr isgaife.
- 13) Dukkuls stahweja, kur taggad Kapfehta irr.
- 14) Glumme stahweja pretti Kewweram, kur taggad Aulas-muischas tihrums irr.
- 15) Gibse bij pee pascha Bulla frohga woi Bulla muischas, us Dsehrbenes semmes.
Zik coreis, kad scho zeemu russi usnahme, lauschu walsti bij, tas tur naw usrafkihts; bet no gitnahm sinnahm warr redseht, ka coreis us arkla

semmes wairak ne bija kā 6 wiħri, 4 sirgi un 5 woi 6 gohwis. Kad wairak buhtu bijufchi, tad gan tohs buhtu islikkuschi us pohsta weetahm; bet kamehr to ne darrija, tamehr gan laikam ne-weenā meetā ne bij wairak kā zittās weetās, un tadehk warr reħkinaht, ka par wiſſu Drustu-walsti 1637tā gaddā wairak ne bij kā 40 woi 50 darba-wiħri, kahdi 30 sirgi un kahdas 40 gohwis.

Tas grahpjs Banners, kam dauds leelas dar-riſchanas pee paſcha Ħechnina bij, nekad gan schei-tan sawās muisħās ne dsiħwoja; tomehr taħmi leelu labbumu padarrija, 1652trā gaddā Osehrbenē at-kal jaunu basnizu likdams ustaifiht. Efahkumā gan wehl Raunas mahzitais arri fħo draudsi ap-kohpe, bet drihs jau atkal Osehrbenei tikke saws mahzitais, kam oħra basniza bij Drustos. Tas pats grahpjs Banners arrisan Osehrbenē mahzitajam eetafijsa basnizas-muisħu, un tai-semneekus un semme peedallija; pats arri tai draudsei pirmu ih-paſħu mahzitaju no Lutteriskas tizzibas dewe, kam waħrds bija Nikolaus Burm; tas tur dsiħwojis warr buht liħds 1702tram woi 1703fħam gaddam.

Schahs muisħas tikkai liħds 1681mam gad-dam pee grahpja Bannera zilts palikke; jo tad-Sweedru Ħechnifch, kas toreis waldija, un kam dauds naudas waijadsgħi bij, taħs muisħas, ko winna preeksħneeki kungeem bij at-flekk-oħnejha, nodohmaja atkal atnem, un preeksħ fewis paſħa us renti isdoħt. Bet gribbedams finnaht, zif ih-steni no minnaha warreja eenahkt, wiſħi no 1682tra gadda liħds 1687tam gaddam pats taħs likke wal-diħt, un wiſseem, kas pee muisħas waldiſchanas un apkohpschanas bij eelikt, ar swerħeschanu bij ja-aplezzina, zif bij isfeħts un iſkults, un wiſħas

leetas tolaik tik stipri tikke ismekletas, ka gan warr tizzeht, ka wissu pehz taifnibas usdewe, kas bij.

Pehz tahs ismekleschanas Drustes-muischâ par teem tschetreem gaddeem, zaur zaurim skaitoht, par gaddu bij isfehts un iskults.

1) rudsu 116 puhri isfehti, un 328 puhri iskulti.

2) meeschu 73 " " 302 " "

3) ausas 58 " " 112 " "

Tas tad irr tà, kà 2 graudi no rudsseem, no mee-scheem 3 graudi, un no ausahm wehl ne weens grauds, ko dabbuja, bes fehklas teefas! Tad gan toreis masak eenahfschanas no tihrumeem bij, ne kà sawâ laikâ dabbujam, paschâ pliktâ gaddâ. — Kad semneeki arr tik mas eekuhle, — un to gan warr dohmaht, — tad ne warr sapraast, ar ko tee laudis warreja dshwoht, lai gan dauds lauschu ne bij. Tomehr, lai gan 1685tâ gaddâ labbiba wairak ne mafaja, kà pehz muhsu naudas rudsu puhrs 70 kap. fudr., meeschu puhrs 60 kap. fudr., un ausas 45 kap. fudr., — tomehr rehkinaja, ka Drus-tes-muischa 588 wezzus dahldexus nessoh, bes krohna-dohfchanahm, tas istaifa tik dauds kà 850 rubl. fudr. Tik dauds naudas gan ne warreja eenahkt no ta masuma, kas bij eekults; bet tur gan nahze klah tahn leelas dohfschanas, kas tolaik sem-nekeem bij jadohd muischai. Jo no puhs-arkta par gaddu bij jadohd: 8 puhri rudsu, 8 puhri mee-schu, 6 puhri ausu, 2 puhri kweefchu, 1 auns, we-sums seena, poehds appiau, poehds kannepu, un wehl naudâ tik dauds kà taggad $3\frac{1}{4}$ rubla fudr. Tag-gad us zeemata ohtruuteek lauschu warr rehkinah, un tschetrufahrt wairak no tihrumeem dabbu, ne kà tolaik, bet dohfschanas wehl ne puhs-tik naw jadohd kà tobrihd; tad gan warr redseht, ka wezzi laiki ne bij wis tik labbi laiki, un ka toreis sem-

neekem pulka dauds gruhtaki bij, ne kà schinni laikâ. — Sweedru Lehnischc tähdâ wihsé bij is-meklejis, zik no muischahm warreja eenahkt, tad pa-wehleja wiissus dehleeschus ikkatrâ fehtâ isskaitiht, un zik kuream mantas eshoft; arri zeema wahrdus un wehrtibu likke usschmeht. Schis darbs tikke pa-beigts 1688tâ gaddâ, un tâ Drustu-walstî atradde:

Artl.	S e e m i.	Wihrischku dwehseles		M a n t a		
		pahri 15	jau- nakî fâ 15	sirgi.	wehr- schi.	goh- wis.
		gaddu	gaddu			
1/2	Ruddina	4	1	5	2	6
1/2	Slahke	3	2	3	1	4
1/2	Kewwer	4	2	5	2	6
3/4	Aula	3	2	5	3	6
1/2	Glumme	5	—	4	—	4
1/2	Namdohts	3	3	4	1	5
1/2	Wehsichts	3	2	3	—	2
1/2	Gauduls	4	5	5	1	4
1/2	Taunsembs	4	2	5	2	4
1/4	Gihbens	3	3	3	1	2
1/2	Spinduli	3	2	3	—	5
1/2	Kalna Paupe	1	3	2	—	3
1/2	Skripste ar Leias Paupe	1	7	3	1	4
1/2	Kalna Mindau	3	2	4	2	4
1/2	Leias Mindau	3	2	1	—	—
1/4	Knibgst	4	2	2	2	3
1/2	Klinkene	5	6	6	—	6
1/2	Leedoleets	6	6	7	—	6
1/4	Willum	3	3	1	1	3
1/2	Eulze	3	6	6	2	6
1/2	Arreesch	4	2	3	—	5
1/2	Mihlakfsch	7	4	6	3	6
1/2	Garn	4	6	5	1	7
1/8	Dreiman	3	4	3	2	6
1/2	Mauze	4	2	5	—	4
1/2	Baische	5	4	4	2	6
1/4	Duite	2	2	2	2	3

Arkti.	S e e m i.	Wihrischku dwehseles		M a n t a		
		pahri	jau- nafti	sirgi.	wehr- schi.	goh- wiss.
		15 gaddu	fā 15 gaddu			
1/2	Jurrin	3	2	4	—	4
1/2	Wefslawen	4	2	4	—	4
1/2	Lihbets	5	2	6	3	6
1/2	Bulla	5	1	4	—	6
1/2	Sunde	4	6	6	3	7
1/2	Kreila	7	1	6	2	6
15 ³ / ₈	Kohpā . . .	125	99	135	39	153

Bes scheem pohstā stahweja tee zeemi: Muisch-neeks, Gluscha, Bulla Brakka, un Jeschka. Duk-kuia weetā lohpu muischa bij eetaisita, kur taggad kapfehta irr; tee zeemi: Laura zeems, Jaunsemja zeems un Stalla zeems, kas bij isgaisufchi, bij peedalliti pee Ruddina, Aulas un Kreikeem, un ikkatramp no scheem zeemeem par to 5 dahlderij bij ja-makfa. — Sillesemneeka weetā Drustu-skohla bij eetaisita, kas wehl taggad tāi paschā weetā irr. To esaru, kas pee skohlas irr, coreis fauze par Silleneescha esaru.

To gan ne warr isteikt, fā tas warreja nahkt, fā pehz scha rulta weenā zeemā us puksarkla no dehleefcheem 7 usauguschi un 1 behrns, ohtrā weens usaudsis un 7 behrni bij; bet kad par wissi kohpā preet 125 usauguscheem wihrischkeem, kas pahri 15 gaddeem bij, 99 dehleefchu behrni bij, tad tas gan tāpat irr, fā taggad wissi tahdi rulti rahda, kur irr isrehkinahs,zik usauguschu un zik behrnu irr ikkatrā semmē; un tadeht to gan labprahrt ware tizzeht, ko tāi 1688ta gaddā Drustu-walsti wairak ne bij fā 224 wihrischku dwehseles. — Preelsch

tik dauds laudim basniza gan drihs wehl masa bij, no neaptehsteem balkeem ustaifita, 5 assu garra, un $3\frac{1}{2}$ assu plattumâ, ar salmu-jumtu, un bes benkeem, kur sehdeht. Zahdas paschas arr bij muischias-mahjas, wissas kohku-ehzinas, ar salmu woi lubbu jumteem; un paschai leelai mahjai, kur fungi dsjwoja, skurstina ne bij, bet tikkai apwel-wehls kehüs, tà taggad daschfahrt semneeku mahjâs reds. Weens pats pohdu-krahsas bij, un tikkai trihs kurrinajamas istabas; durwim ne bij ne dselsu-engu, ne atslehgu, bet kohka tappi ween. Seena muischai bij 17 lauds; no tahm 7 kaudses bij lukstes-seena Gaujas mallâ. Brandwihsnu toreis wehl ne laide, un bruühscha katlâ tikkai zo stohpi sagahje, tà ka gan warr redseht, ka allus arr dauds ne tikkie dserts. No sweesta un seera arri nekahdu naudu laikam ne dabbuja, jo muischâ ar wissu lohpu-muischu bij 38 wehrsci un bukki, weena gohws un 6 wallas-lohpi. Tà taggad nemas ne warr saprast, kahda faimneeziba un muischias-turreschana tolaik warreja buht.

1700tâ gaddâ Sweedru Lehninam karsch eesahze ar Kreeweem, kas Widsemme 10 gaddus bija, kamehr 1710tâ gaddâ Kreewi Rihgu panehme.

Wissa semme gan drihs wissâ Widsemme tikkie pohtita; lauki paliske ne-apsehti, un zaur baddu un mehri wehl tai pohtischanan pehdigs gals bij. Toreis, jau 1705tâ gaddâ patti Drustes-muischa ar wissu basnizu, mahzitaja muischa un arri Dsehrbenes basniza no Kreeweem bij fadedsinatas; un schê Drustos Deewa-kalpochanu turreja zittu reisi pirti, zittu reisi rihjâ, kamehr Dsehrbenê jau atkal nohtes deht basnizau ustaifija. Kad atkal meers bij, tad muischias paliske par krohna muischahm, un 1716tâ gaddâ kahda generala leela-mahte, wahr-

dā Renne, tahs no Keisera Petera Ima us renti dabbuja.

Tat laïkā no 1705ta lihds 1716tam gaddam arri Drustes-muischu atkal usbuhwēja, kā paspehje, ne wezzā weetā, bet tur, kur taggad stahw. Duk-kula lohpu-muischu, kas arr bij fadessinata, pee muischas tihrumeeem peeschlihre, un pehz atkal tāi pohsta weetā, kur Klinkenes zeems bijis, jaunu lohpu-muischu eetaifija, ko atkal 1800tā gaddā pee Wezzas-Drustes-muischas tihrumeeem peenehme.

Ko karsch un mehris pohstā bij likuschi, to wehl ilgi warreja paſiht, un tikkai pamasaam at-spirge. Wehl 1733schā gaddā tee zeemi: Giebbens, Spinduli, Knigste, Kreili, Sunders, Bulla, Weefiht, Leedoleets, Garne, Jurrin, Weplawen un Lih-bets stahweja pohstā; — bet gan arr zitti jauni zeemi lihds tam gaddam bij eetaifiti: Riddela, Je-ruschha, Sluscha un Muischneeka zeems. — Glum-ma, Paupes un Klinkena zeemi palikke pohstā, un winnu semmi pehz zitteem isdallija. Jeschka, Salt-uppes, Bulle-brakka un Marschkalna zeemi wehl pehzaki, 1750tā gaddā, par jaunu eetaifijahs, un atkal par kahdeem 20 gaddeem pehzaki Krahnja zeems; bet lihds 1757tam gaddam gan jau wissi tee zeemi, ko pirmiht fazziju ispohstitus, atkal bij pilni, zik tobrihd warreja buht.

Kad tāi pohstishanas laikā basnizas bij fadessinatas, un Deewa-kalposchanu ne warreja tur-reht, sinnams, ka tad laudis, meschōs aisbeh-guschhi, ar saweem behrneem, kas arr turpat laikam usauge pa mescheem dshwodami, palikke bes mahzibas, un Deewa wahrdus un fwehta ewangeliuma mahzibu pawissam aismirfuschi, eekritte wezzā tumfibā, un elka-deewu kalposchanai palaidehs. Laikam jau ilgu laiku tahdu elka-deewu kalpo-

Schanu pleppenij bij turrejusch, kamehr 1739tā gaddā teefas to leetu ismekleja, un atradde, ka tam faimneekam Willuma Zahnam 13 tahdas elka-deewu bilden appaksch leela kohka bijuschas, no akmineem taifitas, kas bij falikti zits us zittu, un ka wisch tam, kas tas augstakais deews bijis pahr zitteem, un ko par Aschgalwu fauze, ikreises no sawa ehdeena un dsehreena uppurejis, pirms pats ehdis. Kad wisch weenu deenu, eesahkumā 1739tā gadda, atkal tahdu uppureschanu taifjis un ugguni kohka appakschā uskuhris, schis eesahzis degt, un apgahsdamees to paganu-faimneeku ar abbeem dehleem nofittis. Arri zittam semneekam, Mihlafschōs, tahds akmans bijis, fur effoht uppurejis, un tahdus nedarbus padarrijis. Pehz tahs ismekleschanas teesa tohs akmiaus likke fadausicht, un Willuma zeemā pehzak zittu faimneeku eelikke.

Pehz generala Renne leelas-mahtes, 1720tā gaddā atkal generals Trautwetter, kam arri Rankas-muischa peederreja, Dsehrbenes- un Drustes-muischas no frohna us renti dabbuja; un kad schis bij mirris, tad Keiserene Elisabete 1750tā gaddā Drustes-muischu tam karra-wirsneekam (Obriß) Adriänam Baltasarlam Hagemeister us renti dewe. Wisch 1751mā gaddā to muischu usnehme, un toerei jannus muischas-rulkus taifija. No scheem rulleen war redseht, kā 1750tā gaddā par wissu muischu ar Klinkenes un Katsches lohpu-muischahn 160 puhri rudsu bij isfehti, bet no scheem tikkai 20 puhri suhdōs, seena 320 wesumi bijusch. Par wissu walsti bij 340 wihrischē un 335 feewischē dwehseles, 191 sirgi un 190 leeli lohpi. Muischā 18 kohku mahjas bija ar lubbu jumteem. Lihrumus gan jau drihs pulku leelakus eetaifija, bet eekulschana gan wehl dauds leelaka ne palikke; jo

1757tā gaddā, no 274 puhsreem rudsu, 199 puhsreem meeschu un 195 puhsreem ausu, kas bij isfehti, tikkai 720 puhr. rudsu, 740 puhr. meeschu un 390 puhr. ausu dabbuja. Muischhas lohpu tikkai bij 30 gohwis, 20 wehrschi ar wallas lohpeem, un 11 barrojami wehrschi; ar teem tihrumus gan wehl dauds ne warreja eefuhdoht. Tomehr lauschu jau wairak bij walsti; jo 1757tā gaddā jau skaitija 375 wihrischku un 371 feewischku dwehfeles par 58 zettortnu fainneekeem. Bet wehl 1766tā gaddā, kad muischhas-kungs labbi ismekleja, zif labbias ikkatri fainneeks isfehje, dabbuja sinnah, ka par wissu walsti wairak ne bij isfehsts, ka 409 p. rudsu, 240 p. meeschu un 193 p. ausu, tà ka zettortnu fainneeks tikkai 7 puhrus rudsu, 4 p. meeschu un 3½ puhrus ausu bij isfehji. Lat nu, kas sinn', no scha fehjuma semineeki ohtru teek graudu dabbuja, ka muischa, tad tomehr no tik masas isfehchanas tik dauds ne warreja eekult, zif winneem waijadfigs bij. Semmes toreis ikktram wairak bij, ne ka taggad, un lihdumu atlizzen bij. Redsams, ka paschi zaar sawu plinkumu baddu zeete.

Jau peeminneju, ka karra - laikā ap 1705tu gaddu Drustes-basniza bij nodeggusi. Ilgi wehl paliske, kamehr nehmahs jaunu ustaisiht; ne agraki ka 1749tā gaddā sahze buhweht muhsu wezzu basnizu, kas wehl taggad stahw, un 25tā November 1750tā gaddā Erikates mahzitais un prahwests, wahrdā Diek, to eeswehtija. Winna wehl masaka bij, ne ka taggad irr, jo wehl 1755tā gaddā tas leelskungs Hagemeister to gabbalu, kur altaris un kanzele irr, peebuhweja flaht, un dahwinaja jaunu basnizas pulksteni, altara-apseggu un bikkexa-apseggu, kas lihds tam laikam pawissam ne bijuschi. Bet ta basniza, ko 1750tā gaddā beidse taisiht, arr

ittin mas ween mafaja, jo wairak ne bij tsdohcts, kā
37 dalderi. Dauds gan arr ne bij ko mafah, jo par
wissu basnizu tikkai 4 pohdi un 13 mahrzini dselses
bij iskalts! — Tā tad schē gan atkal jauna basniza
bij; bet skaidras Deewa-kalposchanas laikam gan
wehl mas warreja atrast; jo 1760tā gaddā mahzitais
rakstija: tahds eeraddums scheitan effoht, ka pehz
Deewa-kalposchanas tee, kas pee fwehta wakkarina
bijuschi, wissi peedserrotees. Dserfchanu toreis laikam
pawissam dauds miidleja, jo arri skohlmeisters par ik-
katru behrnu, ko ismahzijsa, naudas weetā dabbuja
muzzu allus.

Tāi laikā, kad tas kaxxa-wirsneeka kungs Hage-
meister Drustes-muischu no Krohna us rentes turre-
ja, ta Keiserene Katrine II. to muischu atschinkoja
baronam Münnik, kas vee winnas par augstaku Kei-
sexa-pils aumeisteri (Oberhofmeister) bij. Schis to
muischu tam pascham wirsneeka-kungam Hagemeister
par naudu atdewe. Scha dehls, majora-leelskungs
Adrian Baltasars Hagemeister ar ta pascha Münni-
ka behrneem kontrakti notaifija, ka winnam Drustes-
muischu 177tā Janwar 1777tā gaddā par dsimtu pa-
likke. Bet wiensch to atkal 26tā Juni 1783schā gad-
dā astahje sawam brahktam, kas bij kaxxa-wirsneeks
un kambar-leelskungs (Obrist-Lieutenant und Kam-
merherr) Nikolaus Kristops Hagemeister.

No ta laika, kad schis leelskungs schahs muischas
waldija, winnahm tā kā jauns laiks eefahk, behrnu
behrneem peeminams; jo par 10 gaddeem leelus
plattus semmes-gabbalus eestrahdaja, kas papreeksch
tukfschi un pohstā stahwejuschi; no mescheem taifija
laukus, no purwojem tikke plawas, un eetaifija 6
muischas un 29 jaunus zeemus. To wissu gan ne war-
retu padarriht, kad arridsan lauschu ne buhtu dauds

wairak bijuschi, kas schigli sahze wairotees, kad dauds no teem, kas pirmak par falpeem bijuschi, jaunâs weetâs par fajmneekeem tikke eelikti, un sawâ maisê dsîhwoja. To tas rehkens skaidri israhdihs, ko scheitan peeliksim, un kur no basnizas - grahmatahm un no revisijas - rusleem irr isnemts, zif dwehfetu katrâ laikâ bij; no basnizas grahmatas irr tee skaitki, kas 1774tâ gaddâ, un kas 1837tâ irr; tee zitti no revisijas grahmatahm.

Redsams, fa par teem 62 gaddeem ohtruteek lauschu irr tizzis, lai gan no 1797ta gadda lihds schim Keiseram 140 no wissu-brangakeem wihereem par saldateem irr nodohti un lai gan arri leelâs fehrgâs, kas 1807tâ un 1808tâ gaddâ bij, warren dauds nomirre.

Lai gan no 1826ta gadda, kad briwestiba tikke iseet us zittahm walstim, wairak irr eenahkuschi, ne kà isgahjuschi, comehr tas neko dauds ne istaifa pee ta lauschu wairuma; bet schis wairums papreeksch gan zaur to irr eenahzis, fa laudis turrigaki palifikuschi, un leelaki zeemi tikke dalliti, un tad arr wisswairak warr fazicht, zaur to, fa wairs ne mirst tik dauds lauschu ar niknahm bakkem no ta laika, kad eefahze weeglas bakkes likt; jo no 1807ta gadda lihds schim ikgaddus weeglas bakkes behrueem eepohteja. No ta rehkina, fo pehz dohschu, zif katrà laikâ irr dsimmuschi un mirruschi, to wehl skaidraki warrehs redseht. No ta ween lai Deews pasarga, fa us preekschu kahda zitta nelaime ne nahk.

Lihds 1783scham gaddam — ta kà jau esmu stahstijis, — schè zittas muischas wehl ne bij, kà tikai Wezza-Drußes-muischa ar Klinkenes lohpu-muischu. Comehr jau tur, fur taggad Jaunas-Drußes-krohgs irr, jaunus laukus fahze eetaificht un to pußmuischu fauze par Stohpina-muischu; un arr taî weetâ, fur taggad Gottarta-muischas keegelu-zeplis irr, masa lohpu-muischa bij eetaifita, Rutsche wahrdâ, kurkas rihjâs labbibu iskuhle no mescha semmes un lihduemeem, kas tur apkahrt bij. No tahs lohpu muischas lihds Jaunas-Peebalgas rohbescheem zetsch coreis wehl gahje zaur leelu meschu, fur labprahkt zaurtikt ne warreja un fur tikai pa weetahm semnekeem masi semmes gabbalini

bij arrami. Tur ap 1780tu gaddu tāi weetā, kur taggad Gottarta zeems Glahsneeks irr, eetaifija glahsu - zepli, lai tas leels mesch ne stahwetu par-welti; bet jau 1794tā gaddā scho zepli atkal at-mette. To warreja atsiht, ka no tik dauds semmes, kur meschi stahweja, wairak labbuma tiks, kad jau-nus zeemus eetaifis, kamehr lauschu arr weenu-mehr wairak pee = auge; un tadehk par 6 gaddeem no 1784ta lihds 1790tam gaddam schohs jaunus zeemus eetaifija: Kuranti, Nedni, Reeksta - Mindau, Jaun-Aulu, Lepar, Ahbolu, Kaldau, Bumberi, Ap-piu, Skerbeli, Salku - kalna, Kahmeeni, Preediti, Bruhsiti, Glahsneeku, Darwas meistri, Schihda-kalnu, Jaun-Nauzi un Sahgeneeku, kurreem koh-pā bij $5\frac{3}{8}$ arkla semmes; faimneekeem dewe brihw-gaddus, un wehl no muischas papilnam palihdseja ar labbibu, lohpeem un naudu. Tāi paschā laikā arri muischu mehroja, ifkatram faimneekam pee-schēhre deesgan semmes, un us muischas mescha-semmes eetaifija jaunus laukus, no kurreem pehz-laikā jaunas muischas tifke.

Pirma muischa, fo 1784tā gaddā eetaifija, bij Pehrla - muischa; bet ta ilgi ne palifke, par to ka tur ne bij deesgan labbas semmes un weetas preeksch muischas. 1806tā gaddā scho lohpu - muischu pa-mette, un winnas weetā pehzaki Pehrla zeemu eetaifija.

1784tā un 1785tā gaddā tur, kur taggad Got-tarta - muischa irr, pirmu lihdumu lihde; bet jaunu muischu gan papreeksch tāi weetā gribbeja eetai-fift, kur taggad Gusta - muischa (Augstenhof) irr. 1786tā un 1787tā pirmas waijadfigas muischas-ehkas tur taisija, kur taggad muischa stahw. Lan-nis paschōs gaddōs arridsan Jaunas - Drustes - mui-schu un Drustu - Aulas - muischu eetaifija, un 1788tā

gaddâ Bulla-muischu, un atkal 1792trâ gaddâ Bringu-muischu us Drustes meldera semmes, kur jau no 1755ta gadda uhdens dsirnawas bij.

Lai gan tik dauds jaunas muischas eetaisija, tomehr neweens pats zeems ne tikké pohtsihts. Tikké kai Aulu zeema semmi pee Aula-muischas peenehme, un semneeku islikke tā weetâ, kur taggad irr, un tā par 10 gaddeem no 1783fcha lihds 1793fcham gaddam, kamehr wissas tās jaunas muischas un jaunus zeemus eetaisija, wairak ka 3000 puhras weetas semmes, kur meschi un purwji ween bijuschî, palikke par tihrumeeem, ptawahm un gannibahm, un tahdâ wihsé zilwekeem labba dsihwe tikké, kur pirmak wilki, lahtschi un breefschi ween dsihwoja.

Sinnams, ka tik leelus darbus ar muischas klausishanu ween ne paspehje padarriht, bet wairak ar pirkteem strahdneekeem. Pee lihdumu lihschanas un apstrahdaschanas arween nehme zilwekus no zittahm muischahm, kam mescha ne bij, un kas par to dabbuja buhweschanas-kohkus un malku no teem gabbaleem, ko apstrahdaja; un par tahdu paschu atlihdsinaschanu arri purwjus tihrija ptawahm; bet schahs gan wehl ilgi tahdas bij, kur zelmi ptahwejeem darbu kaweja. Balkus preefsch buhweschanas to laiku wissur turwumâ warreja dabbuht, un ne bij tahlu jawedd. Tadeht pirmas wajadsibas-pehz wissas mahjas jaunâs muischâs no kohkeem ween ar Kreeweem buhwaja, un tâpat arr muischa jauneem zeemeem tihjas likke taisiht par sawu maksu.

Salmi preefsch tihrumu apsuhdoschanas tik wajadsigi bij, ka preefsch jumteem ne mas ne warreja nemt, un tadeht lubbu-juntus ween likke, zaur ko tās mahjas, kas ahtrumâ bij taisitas, wehl drish-

saki isnihke. Pehz kahda laika zitta pehz zittas schigli fagruë, ta ka 182otâ gaddâ neweenas no tahn mahjahim wairs ne bij, ko toreis buhweja, kad muischias eetaifija.

Tas kambar - leelskungs Hagemeister 1795ta gad-
dâ no tahn jaunahm muischahim trihs pahrdewe, Au-
lu - muischu ar Bulk - muischu Kornet - fungam Lohl,
un Bringu - muischu Kollegias - peeschedetajam (Kolle-
gien - Assessor) Weiß. Lai gan taï paschâ gaddâ ar-
ridsan rewissja jeb lauschu usrafstischana bijusi, un
ikkatrai muischai farvi zeemi un laudis bij noschärti,
tomehr kad tahs trihs muischias pahrdewe, atkal zittus
zeemus un faimneekus pahrmihje, un atkal wehlaiki no
dascheem zeemeem, kas Wezzai - Drustei bij peedalliti,
zittus laudis islikfe us Gottarta - muischu jaunâs
weetâs. Kad ta isdallischana un pahrmihschana bij
nobeigta, tad ikkatrai muischai pehz rewissjas rulta
no 1795ta gadda wihrischâ un feewischâ dwehfelu
peederreja:

1) Wezzai - Drustei un Pehrku -	wihr. un feew. dwehf.	
muischai - - - - -	223	235
2) Gottarta - muischai ar Jau- nu - Drusti - - - - -	273	303
3) Autu - muischai ar Bulk -		
muischu - - - - -	93	110
4) Bringu - muischai - - -	45	48
Wiss kohpâ: 639		686

Tahs jaunas eetaifishanas, kas par teem 10 gad-
deem no 1784ta lihds 1794tam gaddam bij eefahktas,
pehzlaikâ gan par leelu labbumu isdewahs, par to ka-
tik dauds wairak semmes, wairak labbibas preefsch
usturrefchanas un arr wairak lauschu tikke; het pa-
preefsch no ta arr daschs pliktums atraddahs. Jo kad
dauds wairak semmes bij, tad to eefahkumâ ne war-

reja tik labbi apkohpt; wezzeem tihrumee mühdi
bij ja-atrauj, un no teem comehr mas tikke ko
jauneem wirsü likt; tee faimneeki, kas jaunás wee-
tás isgahje, no wezzas weetas faru mantu un fa-
wus lohpus isnehme, un tikpat teem, kas tur pa-
likke, ka isgahjuscheem, waijadseja dauds peepalih-
dsefchanas no muischas ar lohpeem un sirgeem, ar
maisi un sehklu, un ta dauds faimneeki ifgaddus
dsillaki eekritte parradöb. Kam par teem parradeem
prahs palikke ismissis, tas atweegloschanur mekleja
krohgå, un drihs eefahze zeemu wairs ne kohpt, fa-
was plawas froscheem us pussi dewe, un ta daschs
zeems isnihke.

Kad nu pehz ta Kambar-seelkunga Hagemeister
mirschanas winna dehli tahs muischias fahze wal-
diht, un wezzakais panehme Wezzu Drusti ar Pehr-
la-muischu, jaunakais Gottarta-muischu ar Jau-
nu Drusti, tad schás muischás gan ne bij wissai
labba buhschana. Wezzaka dehla muischás tikkai
weena muhreta mahja bij, kur pats dsihwoja; bet
zittas 25 ehkas, ta ka arri wissas 23 ehkas, kas
jaunaka dehla muischás bij, siktas kohka-ehkas bij
ar lubbu-jumteem. Tihrumi wairak ne isdewe, ka
stu graudu no rudseem, un no meescheem 4tu grau-
du. — Semneeki ar muischu parradá bij — kad lab-
bibu naudá rehkina, zik tolaik maksaja — wairak
ka 7000 rubt. fudraba; faimneeki bij palaiduschees,
farus zeemus ne kohpdami, un wairak ne isfehje,
ka pa 6 woi 7 puhsream rudsu us zettortnu sem-
mes; wissi, bes ween kahdeem diweem woi trim,
dsihwoja rihjás, un wissá draudse ne bij neweena
pascha semneeka, kas raksttu grahamatu mahzeti
lassiht woi pats rakstih. Ik pawassaru bij truh-
kums un bads, un ar magasineem, kas 1800tá gad-
dá bij eetaisiti, bet wehl ne bij pilni, ne peetikke,

un lai gan muischas. Fungi semneekeem dauds pa-
lihdseja, un fewischki 1805tā un 1806tā gaddā
dauds sirgus dewe, tomehr eejuhgs arween bij laiks,
un sirgi ohträ seemā baddā nonihke, tapehz ka dauds
plawas fwestcheem bij isdohtas, un kas palaidigs
faimneeks bij, us to patahwahs, ka nohtes-laikā
tikpat kungeem buhs ja schehlo.

Ja tad labbumu gribbeja redseht, tad zittadi
bij jadarra; faimneeki, kas palaidneeki bij, bij ja-
ismett, un parradus taisiht ne bij wairs ja-palausj. —
Bet arri muischas tihrumi masaki bij jataifa, ka
paleekus labbaki warretu apstrahdahrt un eefuhdoht.
Par to arri 1806tā gaddā Pehrka-muischu gluschi
atmette.

Toreis arr isdewigs laiks bij, wissu klauificha-
nu par jaunu pehz likkumeem eetaifiht; jo 1805tā
gaddā semneeiki sawas wakku-grahmatas dabbuja;
tai paschā reise arridsan pagasta-teefas tikke eezel-
tas; un ta laudis eeradde, wissu pehz fahrtas un
pehz likkumeem darriht un klauificht, atsihdami ka
winneem ne pehz funga gribbeschanas, bet pehz
likkuma bij jaklausa, un ka schi klauifichana win-
neem pehz taisnibas bij nolikta, ta ka par atsihdsi-
nafchanu par to semmes-wehrtibu, ko winni turre-
ja. — Nu ta ka jauna dsjhwe eesfahze; un mui-
schas-fungi wehl, lai laudis par jaunu atsihdschohs,
faimneekem wissus parradus atlaide, bet arri stipri
apnehmabs un arri sinnamu darrija: ka us preek-
schu wairs neko us parradu ne dohfschoht, nei
palauschohs pawissam parradus taisiht; bet kam
truhkums effoht, tam par atkalposchanu ween doh-
fschoht, kas waijadigs, un ta ikkatram truhkuma
laikā pascham buhfschoht pelnites, un pelnu arri
ikkatram buhfschoht dabbuht.

Tas laiks gan arri drihs nahze, kur ta bij jadarra, jo 1807tais un 1808tais gads zaur leelu fausumu bij gruhti badda-gaddi. 1807ta gadda schaï pufse no rudseem tikkai treschu graudu, no meescheem tikkai diwi sehklas, un no ausahm un kartupekeem wehl ir tik ne dabbuja; un ta badda-laikā, kas zaur to nahze, wifs tik dahrgs palifke, ka pawassarā 1808ta gadda puhrs rudsu maksaja $3\frac{1}{4}$ rubl. fudr., meeschu 2 rubl. 70 kap. fudr., ausas un kartupeli 2 rubl. fudr., un par muzzu fahls arri 16 rubl. fudr. bij jaimakfa. No badda arr nahze leelas gruhtas sehrgas, ar fo pawassarā 1808ta gadda, Wezzā-Drustā ween, 40 zilweki nomirre, lai gan fargaja un palihdseja,zik warreja. Tahdu mirschanu schaï weetā wahjibas ween padarrija, bet ne bads, jo scheitan laudim par labbibu un par fahli dewe wissadus darbus strahdaht, wehrpt un tihklus addiht, malku zirst, balkus un alminus west, un Wezzas-Drustes-walsts laudis tahdā wihsē ween no ruddena 1807ta gadda lihds pawassaram 1809ta gadda 270 puhrus rudsu un 30 muzzas fahls nopolnijahs. Muischas-kungeem, kas paschi arr mas ween no saweem tihrumeem bij dabbujuschi, gruhti gan bij, tik dauds labbibas nopirk, fo saweem laudim doht; tomehr pehzlaikā ne bij wis schehl, ka ta bij palihdsejuschi, jo kamehr semneeki zittās muischās pehz teem badda-gaddeem dsilts parradōs bij eekrittuschi, un lohpus un sirgus bij pahrdewuschi, ka maises warretu pirktees, scheitan nekas leelakus parradus ne bij krahwis, nedz sawu lohpu bij pahrdewis, bet wehl bij atsinnuschi, ka ar labbu eejuhgu wairak warreja pelniht, un tadeht us preefschu pomette to nelabbu eeraddumu, plawas swescheem isdoht, woi feenu pahrocht. Kas pehz darba bij dsinrees, tam maises bij, palaidneekeem un kuhtreem ween bads bij jazeefch. Zo ffaidri bij redsejuschi,

un ſdaschs palaidneeks no ta mahzibu nehmahs. Arr paſcham kuhtram rohkas bij jaleek pee darba, lai baddu ne mirtu, un ta teem gruhteem laikeem arri faws labbums bij. No teem akmineem un balkeem, kas par teem diwi gaddeem ta par makſutikke fawesti, pehzlaikâ tifpat Drusté, ka arri Gotarta-muischâ daschu muhra-ehku ustaifija, kas gan wehl ilgi ſtahwehs par peeminneschana, kahdus gruh-tus laikus tehwi pageetufchi, un kahdus darbus ſtrahdajuschi fawas usturreſchanas pehz.

Jau nu gan zitteem prahs wairak bij pamoh-dinahs, ka pehz darbu dſinnahs, bet wehl bij ja-dohma us to, un bij japuhlejahs, ka wiſſi paliku tahdi mohdrigi, un to zittadi ne warreja padarriht, ka zaur dwehſelu apkohpſchanu ar Deewa wahrdeem un ar wiſſadu labbu mahzibu. Tadeht pahr wiſſu waijadſigs bij, ka jaunaki labbaki tiktu mahziti; un par tojau 1809tā gaddâ Drustôs eetaifija ſkohlu, ko arr jau ohtrâ gaddâ eefahze turreht. Ta bij nolikts, ka ifkatram ſkohlas behrnam trihs seemas ſkohlâ bij ja-paleek, un teem mahzija Deewa wahrdus, laſſiht, rakſtiht, rehkiňah, un basnizas-meldinas dſeedaht; un zittas derrigas grahmatas laſſoht, arridſan daschu labbu ſianu un atſihſchanu dabbuja. Walſts dewe maifi, un ar muischaz fun-geem kohpâ ſkohlmeiſteram lohni makſaja.— ſkohla gan nolikta laikâ bij eetaifita, bet eefahkumâ mas ween atraddahs, kas ſkohlâ gribbeja eet, jo wezza-keem mas behdas par to bij, ka behrni tiktu mahziti. To labbumu ween zitti atſinne, ka behrns trihs seemas no walſts dabbuja maises, un par waſſaru tifpat winneem par ſtrahdneeku bij; un tadeht zits eefahze fawu behrnu ſkohlâ doht; zitti, to labbumu arr atſihdam, darrija t̄apat ka ſchee pirmee,

un tà ikreises, kad skohlas behrni tifke atlaisti, drihs atkal zitti bij weetâ.

Lihds pawassaram 1837tâ gaddâ schai skohla irr usnemti 158 skohlas behrni, un 140 atlaisti. Zitteem no teem, kas labbi mahzijuschees, pee islaifchanas par dahwanu dewe 2 jaunas ahbeles, ko winneem dahrssâ eestahdija. Zahdâ wihsé lihds schim 128 ahbeles irr isdallitas, no kurrahn atkal pohtejami farrini tifke nemti preefsch zittahm ahbelehm. Pirmak aplam fazzija, ka schai semme ahbeles pawissam ne augoht; bet paldeews Deewam taggad reds, ka tas aplam ween runnahcts, jo schai draudse, kur lihds 1800tam gaddam, warr buht, par wihsu draudsi neweenu ahbeli ne atradde, taggad irr feschi ahbelu-dahrssî muischâs, un semneekeem 73 ahbelu-dahrssî ar wihsseem maseem dahrssineem. Lai tad arr schee masi dahrssini us preefschu paleek par leeleem dahrseem, ka semneeeki wairak fahk zeeniht ahbelu-kohpschanu, kas bes dauds darba baggatus auglus un labbu pelku isdohd.

Kas to skaidraki sinna, ko muhsu skohla irr paddarijusi, tas gan ne warrehs leegtees, ka no tahs leels labbums irr nahjis, un ka tà dauds palihdsejusi, prahtha-apgaismoschanu un arri dsihwoschanas labklahfchanu wairoht. Teesa gan, ka daschs arr tur tifke mahzihts, kas pehz nefahdus labbus auglus naw isdewis no tahs labbas mahzibas, ko tur dabujis; bet kur tad irr tahds awju pulks, no ka neweena aws ne buhtu pasuddusi? Tadeht arri mehs gan noschehlosim tohs, kas no muhsu awim bohjâ gahjuschi, bet arri preezaimees par teem, kas taggad muhsu widdû dsihwo, labbu darridami. Un tahdu irr dauds; to redsefim, kad isluhkosim, kahdi kurri no teem palikkuschi, kas no muhsu skohlas islaisti.

- 47 irr palikkuschi par faimneekem, un no scheem
irr 9, kas par teefas-wihreem un pagasta-wih-
reem iskemti.
- 22 irr faimneeku pusselneeki un tahdi, kas nosih-
meti par faimneekem us preefschas-laikeem.
- 46 irr deenestneeki un muischas laudis.
- 1 irr par draudsse skohlmeisteri.
- 2 par pagasta skohlmeistereem.
- 1 par muischas-stahrastu.
- 5 irr isgahjuschi zittâs draudsse.
- 2 no scheienes aisgahjuschi un nesinnami palik-
kuschi.
- 8 irr karra-wihri.
- 6 irr mirruschi.

142 wissi kohpâ.

Tà tad gan drihs wissi muhsu walsts-preefsch-
neeki un wezzaki muhsu skohlâ irr ismahziti, un irr
tahdi, kas labbi proht fawas teefas un likkumus ar
wissu, ko semineekam peenahkâhs sinnah, un kas
daschu labbu sinnu un labbu padohmu mahk doht, un
pee wissa labba wairak warrehs palihdseht ne kâ tehwi
un tehwu-tehwi, jo zaur to, ko winni mahzijuschees,
winni arr to labbumu warrehs isprast no daschahm
leetahm, no kurrahm gan ne tuhliht, bet par laiku
auglus warr zerreht.

Wiss, ko schè ar mas wahrdeem ween esmu apsch-
mejis, taggad gan tà isleekahs, kâ kad arween tà
buhtu bijis, bet gan tur bij dauds puhlefchanas ilgus
gaddus, un muischas-kungeem dauds pehz to bij ja-
luhko un jazeefschahs, kamehr tee augli rohkâ tikke.
Bet to wissu arri tà ne paspehtu, kad tas mahzitais,
kas muhsu draudse irr no 1805ta gadda, wahrdâ
Magel, ne buhtu bijis tahds, kas pee wissa labba no
firds palihdsejis, un kas pee wissa fawa darba un se-
wischki pee skohlas-mahzifchanas no nekahda gruh-

tuma ne atraudamees, sawai draudsei bijie ihstens mahzitais un dwehfsku-kohpeis. Lai tee, kas pehz winna schai draudse par mahzitajeelm buhs, un behrnu behrni winau peeminn, un lai ta sehfla, fo wiensch tizzibâ issehjis, wehl nahkamôs laikôs auglus ness!

Schai weetâ gan peenahkahs arri wißus primus mahzitajus peeminneht, kas Dsehrbenes un Drustu-draudse ire bijuschi, kamehr schahm basnizahn sawi mahzitaji tikke.

1mais bij Nikolaus Wurm, kas 1662trâ gad-dâ schè tikke eezelts; pehz winna bij

2tais George Piddr. Baumgarten, 1674tâ gaddâ Nehweles-pilsfehtâ dsimmis. Tas schè palikke par mahzitaju 1704tâ gaddâ, un nomirre 7tâ Mei 1741mâ gaddâ. Atkal pehz scha bij 3schais Krishian Dahwid's Lenz, kas 1749tâ gaddâ us Zefwaini gahje, un pehz palikke par Widsemmes Superenti.

4tais bij Willums Mikkels Wurm, kas preeksch bij Westenê, 1749tâ gaddâ atnahje us Dsehrbeni, un no scheienes 1763schâ gaddâ us Raunu gahje.

5tais Kahrlis Jahnis Grafs, kas no 1764ta gadda schè bij par mahzitaju, kamehr nomirre 28tâ November 1796tâ gaddâ.

6tais Piiddriks Kahrlis Freitag, kas jau wezzam mahzitajam 2trâ Augustâ 1796tâ gaddâ par paliga-mahzitaju bij dohts, nomirre 18tâ Dezemberi 1805tâ gaddâ. Scham, kad arween wahjsch bij, 25schâ April ta pascha gadda par paliga-mahzitaju bij ismeklehts.

7tais Kristaps Nagel (Pruhfschu semmê Sahl-weldê dsimmis 1mâ Novemberi 1767tâ gaddâ), kas pehz wezza mahzitaja mirschanas winna weetâ palikke.

Kahds labbums draudsei no eetaisitas skohlas nahzis, to ifkatrs atsihs, kas irr redsejis, kahda pirmak bij schi draudse, un kahda taggad irr. — Teem jauneem laudim, kas trihs seemas skohlâ skaidrâ istabâ dsihwojuschî, duhmi un netihra buhschana sawâs rihjâs ne mas wairs ne patikke, un tee gahdaja, ka winneem arr skaidras mahjas tikke. 1816tâ gaddâ arr no Keisera bij pawehleschana semneekeem, skaidras mahjas ar lohgeem taisift, un deht tam Wezzu-Drustu- un Gottarta-muischhas leelkungi apfohlja ifkatram fainneekam, kas par 12 gaddeem tahdu mahju ustaihs, neween balkus un keegelus, bet wehl 50 rublus banko-naudas par paligu, lai laudim weeglaki buhtu, Keisera pawehleschanu isdarriht, un lai jo wairak skubbinatohs; jo to gan warreja redseht, ka paschi arr to labprahrt gribbeja. — Lihds 1837tam gaddam Wezzâ-Druste scho dahwanu 35 fainneeki irr dabbujschi, un no Gottarta-muischhas ar Jauni-Drusti 42; jo tikpat arr wehlaki to paschu dahwanu dewe, lai gan us 12 gaddeem ween bij sohlita. Kad nu jau tahdâs skaidrâs mahjâs arri skaidraka un labbaka dsihwojchana bij, un kad laudim arridsan wahjibâs dewe sahles un daktera paligu, un behrneem ariveen weeglas bakkas like, tad zilweki wairs tik dauds ne wahrgen un ne mirre, un ta lauschu wairojchana drihsaf us preekschu gahje; un to gan arr warr zerreht, ka prahts un sirds arr paliks skaidraka, un ka wissadi labbaka dsihwe buhs. Deht tam arr no 1819ta gadda pagasta skohlas eetaisija, kur ikseemas 50 woi 60 behrnus mahja, kas mahjâs tik labbi ne tikke mahjiti.

To warrehs redseht, ka laudis irr wairojuschees, kad isskaitisim,zik deewa-galdneeku, zik laulatu

pahru, zif dsummuschi un mirruschi bij zittôs gadôs, un zif taggad.

Deewâ galbneff.	Lauatlî	Dsim- muschi		Mirru- schi	
		pahru	dehl.	meit.	dehl.
No 1750ta libds 1762- tram gaddam, kad zaür zaür rim skaita, par gaddu bij	664	10	18	16	13 $\frac{1}{3}$ 13
No 1821ma gadda libds 1826- tam gaddam ar zaür zaür rim skaitoht, par gaddu bij	770	19	37	35 $\frac{2}{3}$ 25	24 $\frac{2}{3}$
No 1827ta libds 1832tram gaddam par gaddu bij zaür zaürim:					
Wezzâ-Drustê	349	6 $\frac{1}{5}$	14 $\frac{2}{5}$	15 $\frac{2}{5}$	7 $\frac{2}{5}$ 8 $\frac{4}{5}$
Gottartâ ar Jaunu-Drusti	367	9	16 $\frac{4}{5}$	16 $\frac{1}{5}$	10 $\frac{2}{5}$ 9 $\frac{4}{5}$
Aulu - muischâ ar Bullas- muischu	125	1 $\frac{2}{5}$	4 $\frac{3}{5}$	3 $\frac{2}{5}$	4 $\frac{2}{5}$ 2 $\frac{1}{5}$
Bringu - muischâ : : :	82	1 $\frac{1}{5}$	2 $\frac{1}{5}$	2 $\frac{2}{5}$	3 $\frac{2}{5}$ 2 $\frac{3}{5}$
Par wissahm tâhm muischahm kohpâ par gaddu . . .	923	17 $\frac{4}{5}$	38	38	25 $\frac{4}{5}$ 22 $\frac{2}{5}$
No 1832tra libds 1837tam gaddam par gaddu bij zaür zaürim:					
Wezzâ-Drustê	378	8	17	13	7 $\frac{2}{5}$ 8
Gottartâ ar Jaunu-Drusti	426	10	24	20	9 12
Aulu - muischâ ar Bullas- muischu	128	3	7	5	5 3
Bringu - muischâ : : :	80	2	4	3	1 $\frac{2}{5}$ 1
Par wissahm tâhm muischahm kohpâ par gaddu . . .	1012	23	52	41	23 24

Kad scho rehkenu labbi pahrluhko, kad neween
to warr redseht, ka arween wairak lauschu tikke,

bet arr to warr isrehkinaht, ka zittöös gaddöös par 100 dsimmuscheem bij $77\frac{1}{2}$ mirruschi, bet taggad par 100 dsimmuscheem zaür zaürim tikkai $56\frac{1}{2}$ mirruschi. Tas gan wissu-wairak no bakkü lïfschanas warr nahkt, ka taggad masak mirst nekà wezzöös laiköös. — Kad nu jau wairak lauschu bij, tad arr muischas-tihrumus, kas 1806tä gaddä masaki pa-lïkusch, jau atkal leelakus warreja eetaisicht, un to wehl jo drihsak warreja darriht tadeht, ka muischäas tikkam arr jau wairak plawas bij eegahdaju-schees. Tas wissu-wairak bij Gottarta-muischä un Jaunä-Drusté, tadeht ka schahm jaunahm muischahm lihds 1805tam gaddam gan drihs neweenas pühra-weetas tihras plawas ne bij. No 1805ta gadda lihds 1832tram gaddam tur 500 puhra-weetas un Wezzä-Drusté 150 puhra-weetas plawahm tihrija ar Kreeweem, ta ka feena wairs ne truhkst, ka pirmak. Tahs atstahtas Pehrka-muischas weetä 1809tä gaddä eetaisija Wezzas-Drustes lohpu-muischu Epohl, un atkal 20 gaddus pehzaki Jaunu-muischu (Heinrichshof). Gottarta-muischä 1811tä gaddä eetaisija Katrin-kalnu (Kathrinenhof) un 1826tä gaddä Gusta-muischu (Augustenhöhe) par lohpu-muischahm. Wissu semmi preeksch schahm lohpu-muischahm no wezzas nostrahdatas mescha semmes nehme, kas muischai peederreja, un neweenu semneeku no sawas weetas ne isdsinne; tadeht tahs muischas bes dauds makfas arr gan ne warreja eetaisicht. Tai semmē, fur pirmak Pehrka-muischa bijusi, par laiku arr eelikke dshwotajus, un tur 1815tä gaddä eetaisija Pehrka zeemu, 1827tä gaddä Silleneeku, 1828tä gaddä pussi no Pehrka-Sundes, un 1834tä gaddä Kelpa zeemu.

Tapat ka muischas, arri semneeki tikkam jau bij eesahkuschi, sawu semmi labbaki eestrahdaht un

laukus leelakus eetaischt. Iau 1808tā gaddā, kad semneeki sawas wakku-grahmatas dabbuja, un kad tadeht arr semme bij jamehro, muischas-fungi lab-praht gribbeja, ka wissa semme no ikkatras sortes ikkatram faimneekam fewischki tiktu nodallita ar rohbescheem; bet semneeki paschi to labbumu wehl ne atsibdami, labbak gribbeja, ka tikkai ikkatram zeemam, bet ne ikkatram faimneekam sawu semmi noschiktu. Toreis gan winneem pa prahtam darrija, kā winni luhdse. Bet kad 1825schā gaddā brihwesiba bij iseet, un ikkatrs semneeks sawus behrnus, kas pee zitteem bij isdohti, atnehme, tā ka dascheem masakeem faimneekeem wairak lauschu bij, nekā leelakeem, tad drihs atsinne, ka waijadsigs bij wissu semmi ikkatram faimneekam fewischki noschikt; jo zittadi tas, kam wairak lauschu bij, no mescha-semmes un purwjeem, kas wisseem kohpā peederreja, wairak warretu preeksch fewis eestrah-dah, nekā winneem peekritte. Deht tam 1827tā gaddā papreeksch Drustu-walsts luhdse, lai ikkatram faimneekam wissu semmi fewischki noschiktu, un labpraht par to sawu dattu gribbeja makfaht. Ohtrā gaddā Gottarta- un Jaunas-Drustes-faimneeki to paschu luhdse, un tuhliht labbu mehrneeku nehme, kas scho gruhtu darbu padarrija. Schis wiss'wairak to luhkoja, ka lauki, ptawas, mescha semme un purwi ikkatram faimneekam weenadi, un arri,zik warreja buht, ne mistri, bet weenā gabbalā tikke, un wissur likke rohbeschus un kipizes. No pascheem semnekeeem bij eezelti gohdigi wihri, kas isschkihre, kur kahda strihde bij un kur labbi ne sinuaja kā schikt, un tā ar Deewa paligu scho gruhtu darbu nobeidse; Gottarta-muischā arri kal-peem noschkihre sawu semmi. No zitteem zeemeem, kur labbi ne warreja noschikt, kahdi faimneeki is-

gahje, us mescha - semmes par jaunu eetaisitees, un
wezzus tihrumus atstahje teem, kas tur palikke;
scheem tad atkal bij ja - palihds mahjas pahrzelt.
Jaunus rohbeschus peestahdijs ar kohkesm, lai lab-
baki warretu pasht, un tad wehl arr ifkatram
saimneekam faru fahrti eedewe, fur winna semme
bij ussighmeta un latwisski aprakstita, ka ifkarts arr
us preefschu warrehs sinnahst, kas winnam peeschkeits.

To labbymu drihs warreja redseht, kas no schahs
mehrifchanas nahze; jo to gan warreja pasht, ka
dauds saimneeki eefahze faru mescha - semmi labba-
ki eekohpt, un tihrumus un plawas leelakus eetai-
sift, kad sinnaja, ka nekas winna schnohre wairs
ne warreja ee - eet. Zik pamissam par 40 gaddeem
jaunas semmes no semneekem irr peetaisichts, to
wiss'labbaki ta warrehs redseht, kad luhkojam, zik
semmes bij ifkatra reise, kad par jaunu pahrmeheroja.

Wissa semneeku semme, kas bij strahdajama
woi plaujanta, bij tik dauds, ka schis rehkenz rahda:

	1788å gaddå	1808å gaddå	1828å gaddå		
	puhru = weetas.	puhru = weetas.	puhru = weetas.	puhru = weetas.	
Wesså-Drusse	606 3009	935	847	3305	1297
Gottarå ar Jau-				809	920
nu = Drusse =	552	2520	734	3869	3476
Aulu = muischa	270	1103	378	1540	947
Bringu = muischa	118	520	154	4020	1722
				672	1850

Aulu - muischa un Bringu - muischa tai pehdigå reise naw pahrmehritas; bet kad rehkena, ka tee semneeki no 1808ta lihds 1828tam gaddam, tåpat kå Drustu - semneeki, sawus laukus leelakus eetaisfijuschi, tad no ta rehkena warr redseht, ka par 40 gaddeem lauki treschu dalku leelaki tikkusch, un plawas ohtruteek, kå pirmak bij. Kur pirmak 10 puhra - weetas tihruma semmes bij, tur taggad irr 15 puhra - weetas, bet tas zeems, kas toreis no sawahn 10 puhra - weetahm, warr buht, pufsi apsuh-

doja, taggad no sawahm 15 puhra-weekahm, kas sinn, 10 warrehs apsuhdohet, par to ka ohtrutek plawu irr, neka pirmak bij. Zaur to tad arr wairak warr eekult, un ta warr saprast, ka muhsu widdu, lai gan tik dauds wairak lauschu, neka pirmak bij, teem tomehr retti truhkums irr, un sawu leelaku galwas naudu taggad weeglaki warr aismakfaht, neka pirmak, lai gan toreis masak bij jamaksa.

Bet no ta pascha rehkena, kad labbi gribb wehrâ lift, wehl kahdu labbu padohmu warr is-nemtees. Waijadsetu gan dohmaht, ka zaur to, kad tihrumus arweenu no mescha semmes peetafisia, atkal mescha semmes masak effoht palizzis. Bet kad to rehkeni isluhko, tad jabrihnojahs, ka arri mescha semmes taggad wehl wairak irr, neka tolaik bij. — Kà tas warreja nahkt? Tas zaur to ween warreja notift, ka dauds weetas, kur pirmak deht flapjuma pawissam arramas semmes ne bij, par laiku faufaks palikke, kad dauds mescha bij nozirsts, dauds plawu tihrihts, dauds grahwju wilkts, un tahdâ wihsé dauds uhdens no semmes bij nowilzees. Ta wiss muhsu widdus faufaks irr palizzis, un us muischias semmes ar wissu semneeku semmi, warr buht, 2400 puhra-weetas semmes, kur pirmak flapjums bij, par teem 40 gaddeem par arramu semmi jeb plawahm palikkuschas. Nedj, ka labs darbs zilwekeem diwkahrtigu labbumu ness!

Gan jau labbaka semmes eekohpschana palihdseja, ka truhkums pawassharâ ta ne speede wairs, ka pirmak; bet wehl leelaks palihgs bij tee magasini, kas 1801mâ gaddâ bij eetaisiti. Pehz teefas pa-wehleschanas ikgaddus eekrahje no fatra fainneeka, famehr 1820tâ gaddâ tik dauds bij sakrahts, zif pehz likkuma waijadseja buht, par ifkatru wihrisch-

Eu dwehfeli 3 puhri rudsu, un 2 puhri wassaraju.
Pirmais eesahkums scheem magasineem ta bij, ka
leelkungi kahdu dalku no tafs sehklas, ko pawaf-
farâ saweem laudim bij aisdewuschi, liske atbehrt
sawadâ sehklu-magasinâ, un scho sehklas-teesu wehl
wairoja, eerahdidami kahdu lihdumu us muischas
semmes, kur preeksch magasina warreja feht; rud-
deni arr par aissnemu puhru sehklas kahds festels
bij ja-atdohd wairak, un wehl daschadi to sehklu
gahdaja wairojamu. Par kahdeem gaddeem jau no
scheem magasineem ko warreja pahrdoht, un ar to
naudu eetafija pagasta-lahdes. Zahdâ wihsé schahm
walstim taggad 1837ta gaddâ eesahkumâ wehl bes-
teem magasineem, kas pehz pawehle scha-
nas eetafiti un pilni irr, wehl fewischki irr
labbibâ un naudâ :

Wezzas-Drustes wal-	puhri.	puhri.	fudr.	rubl.
stei - - - =	250	560	526	250
Gottartai ar Jaunu-				
Drusti - - - =	250	480	1100	390
Aulu-muischas wal-				
stei - - - -	20	60	60	225
Bringu-muischais	-	-	-	24

Bes scheem magasineem wehl Wezzâ-Drustê un
Gottarta-muischâ seena-magasinâ irr eetafiti, no
kurreem teem warr aisdoh, kam pawaffarâ dasch-
kahrt ja-eet woi schluhtes, woi pee zella-taisifcha-
nas, woi zellâ woi muischas-darbôs. Schee seena-
magasinâ wissu wairak tadeht irr eetafiti, lai sirgus
pawaffarâ sahlês ne laisch pahrleeku agri par nafti,
un ka zilwekeem tik agri naw ja-eet peegullâ, us
lapjas, faltas semmes gulleht, zaur ko pirmak dauds
palikke wahji un daschu labbu sirgu wilki tehreja.

Wezzas-Drustes magasinā irr 1000 grihstes seena un Gottarta magasinā 1800 grihstes; un jau daschu gaddu effam redsejuschi, ka ar to labbi warr istikt.

Bet neween semneeki schāi draudse labbaki eetaisijusches; arri muischas sawus tihrumus un plawas leelakus eetaisijuschas, un wezzu, valrittu-schu kohku-ehku weetā jaunas muhra-ehkas us-taisijusches, kas ilgi warr pastahweht. Zif tag-gad 1837ā gaddā schās muischās tihrumu, plawu un zif muhretu ehku irr, bes schēkuheem, keegelu-zepleem, wehju-dsirnawahm un zittahm kohka-mah-jahm, to schāi rehkenā saliksim:

		Tihruma	Plawu	Muhretas
		puhra=weetas.	puhra=weetas.	ehkas.
Wezzā = Drustu =	muischā =	625	490	19
Gottarta = muischā =	ar Jau-			
nu = Drustu = muischū	= 616		787	56
Aulu = muischā =	ar Bulla =			
muischā = = = =	= 192		260	4
Bringu = muischā =	= = = 100		40	5

To atkal, zif zeemi un zif leeli tee irr, zif ik-fatrā darba-zilweku, zif lohpu un sirgu, zif ahbe-ku dahrsi un masi dahraini irr, schinni rehkeni us-simfesim:

Zif artku semnes	Zif salim neeti.	Wezzā = Drustē.	Zif darbas zilweki	Zif sirgu un lohpu	Zif ahbe- ku dahrsi
			dehl. mett.	sirg. lohp.	leeli lohp.
4/5	4	Kreila . . . zeemā	12 17	16 44	1
3/5	5	Sundes . . . =	11 14	10 20	1
2/5	3	Pehrka Sundes =	5 6	9 21	2
1/2	1	Gaujas Bulla =	8 8	7 19	—
4/5	5	Skripstes . . . =	13 14	17 31	1

Zif artflu femmes.	Zif fain' neefi.	Wezzâ = Drusté.	Zif dar- ba = zil- weki	Zif sirgu un lohpú	Zif ahbe' tu dahrñu
1/4	2	Gihbena . . zeemâ	6	5	16
3/5	3	Taunsemja . . =	9	9	22
4/5	4	Spindula . . =	12	12	25
1/2	2	Niddela . . =	8	9	17
7/10	4	Kalna Mindawa =	11	10	26
1/4	1	Reeksta Mindawa =	4	3	10
1/2	3	Knihgtes . . =	8	11	28
4/5	4	Leias Mindawa =	15	16	42
1/2	2	Krahmja . . =	6	7	30
4/4	4	Ruddina . . =	16	18	53
4/4	7	Slahka . . =	16	21	48
1/4	1	Lurranta . . =	3	5	12
1/4	1	Medna . . =	4	5	15
1/4	2	Jeruscha . . =	5	6	22
1/4	1	Silleneeka . . =	4	6	15
1/4	1	Pehrka . . =	4	6	14
jauni	2	Kelpa . . =	6	3	7
11 ⁵ /20	62	Wifs kohpâ =	186	211	208
			537		20

Zif artflu femmes.	Zif fain' neefi.	Gottarta = muischâ ar Jaunu = Drusti.	Zif dar- ba = zil- weki	Zif sirgu un lohpú	Zif ahbe' tu dahrñu
3/5	4	Wihluma . . zeemâ	11	11	24
4/4	4	Arrescha . . =	16	17	30
4/5	4	Milaksha . . =	13	18	28
4/5	4	Garna . . =	12	12	27
1/5	1	Saltuppes . . =	3	3	9
7/8	4	Lihbet . . =	17	21	40
1/2	2	Marschkalna . . =	8	9	25
1/2	2	Nauzes . . =	8	7	24
1/4	1	Taun-Nauzes . . =	3	4	8
1/2	2	Dreimana . . =	7	7	23

Zif arflu semnes.	Zif faini- neefi.	Gottarta = muischâ ar Jaunu = Drusti.	Zif dar- ba-zil- wekti	Zif sirgu un lohpú	Zif ahbez- tu dahru
			dehl. meit.	sirgi leelli lohpú	
1/2	3	Baischa . . . zeemâ	8 10	8 24	2
1/2	2	Duhka . . .	8 9	8 24	2
2/5	2	Jurrina . . .	6 5	7 17	2
2/5	2	Weßlawen.	7 7	7 18	2
3/4	4	Jeschka . . .	11 13	12 31	4
3/4	1	Skerbela . . .	5 5	5 9	1
1/10	2	Appina . . .	9 8	8 17	2
2/5	2	Ahbola . . .	7 9	8 20	2
2/5	2	Kaldawa . . .	7 7	7 13	2
1/5	1	Bumbera . . .	3 4	4 8	1
1/8	1	Schihdakalna . . .	3 2	3 4	1
1/2	3	Salkalna . . .	9 9	9 21	1
1/4	1	Prehdites . . .	4 4	4 9	1
1/5	1	Glahsneeka . . .	4 4	4 8	1
1/10	1	Darwas meistera . . .	1 3	3 4	—
1/6	1	Kamena . . .	3 4	3 7	1
1/5	1	Bruhsfîcha . . .	2 4	4 7	—
12	58	Wiss kohpâ =	195 216	202 479	42
Zif arflu semnes.	Zif faini- neefi.	Auku = muischâ ar Bulla = muischu.	Zif dar- ba-zil- wekti	Zif sirgu un lohpú	Zif ahbez- tu dahru
			dehl. meit.	sirgi leelli lohpú	
6/20	2	Keepera . . . zeemâ	5 5	6 12	
4/5	4	Muischneeka . . .	12 11	11 28	
4/5	4	Kewivera . . .	12 15	13 32	
2/5	1	Gauduka . . .	4 5	5 13	
2/5	2	Bulla . . .	6 7	6 16	
2/5	2	Weesicht . . .	6 6	6 16	
9/20	2	Namdohts . . .	6 7	6 18	
4/5	2	Sluscha . . .	6 8	6 14	
1/8	1	Wahrna . . .	4 3	2 6	
1/8	1	Schaggata . . .	2 3	2 6	

Zif artfu femmes,	Zif fain neefi	Alulu = muischâ ar Bulla = muischu.	Zif dar- ba = zil- weki	Zif sirgu un lohpú	Zif ahbe- lu dahfu		
			dehl.	meit	sirgi leeli lohpú		
1/5	1	Wezzas; Lukas zeemâ	3	4	4	8	1
1/5	1	Taun = Lukas . . =	3	4	4	7	—
1/5	1	Aispalzes . . =	3	3	3	7	1
5 ¹ / ₅	24	Wiss kohpâ =	72	81	74	183	6
		Bringu = muischâ.					
4/4	5	Leedoleescha zeemâ	17	20	16	37	2
4/4	4	Lulzes . . =	16	15	15	28	2
1/4	2	Gahgeneeka . . =	8	7	6	10	1
2 ¹ / ₄	11	Wiss kohpâ = =	41	42	37	75	5
		Cad nu par wissu kohpâ Drustu- basnizas draudse					
30 ⁷ / ₁₀	155	irr	494	550	521	1274	73

Astondesmits septini gaddi irr pagahjufchi, ka-
mehr muhsu tehwi-tehwi sawas pirmas luhgscha-
nas Deewam sahze nest schinni Deewa nammâ,
ko mehs taggad dohmajam astaht. Par tik ilgu
laiku tas Kungs mums un muhsu tehwi semmei
arweenu schehligs rahdijahs, muhs pasargadams
no karra un mehra, kas Deewam schehl wezzös
laikös tik dauds reis muhsu semmi pohtija. Wissch
arri mums un wissai leelai plattai Kreewu walsti-
bai tahdus waldineekus irr dewis, kas, ka ihsteni
tehwi saweem appakschnekeem, arr paschu semma-
ku naw aismirsusch, bet par wisseem ar schehla-
stibu un ar labbu sinnu gahdajufchi, un kas arri
muhsu Widsemmei tahdus likkunus dewufchi, kas

wisseem warreja par labbu buht. Zaur to arr tik labbi us preefschu gahjis ar semmes kohpschamu un arri laudis ta wairojuschees, ka muhsu draudse par wissu to laiku trihs reis wairak lauschu un strahdajamas semmes tikke. — Jau senn bij redsams, ka mahsu wezza basnizina masa bij preefsch ta pulzina, kas ta bij wairojees. Draudse gan ne paspehje ar reisi wissu sagahdaht, ar ko jaunu un labbaku Deewa nammu warretu pataifift; tadeht bij jafahk pamasam fakraht,zik waijadsgs. Par to 1816ta gaddâ 18ta Dezemberi, fungi un basnizas wehrminderi fanahkuschi nospreede, ka semneefem no $\frac{1}{4}$ arkla (jeb muzzas semmes) ikgaddus buhschoht fadoht pa seekam rudsu un pa seekam meeschu, un muischas kungeem no arkla semmes (no wezzeem arkleem) ikgaddus pa 3 rubleem fudraba preefsch jaunas basnizas. To fakrahtu labbibu buhschoht ikgaddus pahndoht, un wissu nau du Nihgâ Widsemmes kredit-kassâ us intresseshm nolikt. Jau pawassarâ 1818ta gaddâ pirmu krahjumu, 175 rublus fudraba, tur eelikke; bet jau par kahdu laiku tur wairs tik leelu proxentes-naudu ne dabbuja, ka pirmak; labbiba arri lehtaka palikke, un daschkaht arr tik pliktu labbibu fabehre, ka ta wehl par lehtaku makfu bij ja-isdohd. Tâ nu gan nauda tik drihs ne warreja wairotees, ka eefahlumâ zerreja, bet tikpat par 18 gaddeem, no pirmas makfaschanas fkaitoht, winna bij auglo-jusees lihds 3720 rubl. 58 $\frac{1}{2}$ kap. fudraba-naudas. No tahs naudas tikai 1833schâ gaddâ anehme, zik waijadseja, par ko 80,000 keegelus taisift un dedsinaht.

Pa tam starpam 1828ta gaddâ arr jau bij eefahktes waijadsgas buhweschanas leetas gahdaht. Wezzas-Drustes-muischâ un Gottarta-muischâ ik-

gaddus dewe balkus un tohs sagreese dehlds; tad arr jau akminus un kalku-akminus fahze sawest, 1832trâ gaddâ seemâ lihds 1833scham gaddam mal-ku peewedde, ar fo keegelus dedsinah, un tad preefsch kalka-zepka, un balkus preefsch basnizas. Taisija schluhnus keegeleem un kalkem, un kad lihds wassarai 1835ta gadda jau 375 assis akminu bij sawestas, ar fo warreja istikt, un arri 2 krahfni kalku bij isdedsinati, arri deesgan fausu dehlu un labba teesa balku bij, tad arr ilgaki wairs ne gribbeja kaweh, bet jaunu basnizu Deewam par gohdu nehmahs eefahkt ar schehliga Deewa paligu.

Pirmu gruntes-akminu jaunai' basnizai likke 29tâ September 1835tâ gaddâ, tà kà peederrahs, ar Deewa-peeluhgschanu; bet taî gaddâ tikkai gruntu lihds semmei paspehje likt. Pahr wissu buhweschanas darbu luhkoja tas wehrminderu leelskungs un bruggu-teefas-kungs August Hagemeister; un ap-pakfsch winna tee basnizas wehrminderi Knihgsts Jahnis Weiklis, Willuma Jahnis Gohdin, Kew-wera Behrtuls Behrsin, un Leedoleescha Mattihs Peisum. Muhra-darbu strahdaja Kreewu-muhr-neeki, un tas muhrneeka-meisters Arnold Brandt pahr winneem luhkoja. Scha weetâ ohtâ gaddâ likke winna dehlu Georg Brandt, labbi ismahgitu un teizamu buhmeisteri, kas ar sawu ustizzigu luhkoschanu un darboschanu wissu wairak padarrijis, ka wiss buhweschanas darbs labbi isdeweess. Buh-mana un dischlera-darbu usnehmahs tas gohdigs meisters Mahrz Sahrum no Preekuleescheem, un pee wissa darba israhdija, kà sawu ammatu labbi proht. Tà schis darbs 1836tâ gaddâ wassarâ labbi us preefschu gahje, un lai gan papreefschu tà bij nolikts, ka to gaddu nohtes-jumtu ween buh schoht

uslikt, un ohtrâ gaddâ ar schindekeem jumt, un
pehz tam wehl kohka-darbu tohrni pataischt, to-
mehr zaür draudses labprahrtigu dshfchanu un weik-
libu wissu wehl drihsaki paspehje pabeigt. Tee bal-
ki, kas preefsch tohrna bij zirsi, meschâ gulleja
nolaisti, lai kalstu, jo tik ohtrâ gaddâ winnu wehl
ihsteni waijadseja; bet kad semneeki redseja, ka darbs
us preefschu gahje, tad paschi fohlijahs wissus bal-
kus, ja waijagoht, tuhliht tai paschâ wassarâ is-
west; un kad buhmeisteris fazzijs, ka tad gan arr
wehl tohrni tai paschâ gaddâ paspehshoht istai-
scht, tad wezzi un jauni Zuhni-mehnescha eesah-
kumâ ar wissu spehku nogahje meschâ, un lai gan
tur pawissam nekahda wassaras-zetta ne bij, bet
leeli purwji preefschâ, tomehr par pahru deenohm
iswedde 64 balku no wissu leelakeem un smaggeem
kohkeem, kas par purweejem, kur ar sirgeem newar-
reja tikt, ar zilweku-spehku ween nessin bij janess
30 woi 40 wihireem. Draudse arr luhdse, lai jum-
tu ar dselses-plahtehm liktu, un kad tai rahdija,
ka tad ar sakrahtu naudu ne peetiks, tad paschi
gribbeja luhkoht, woi to, kas waijadseja preefsch
dselses-jumta, ne warrehs falaffiht no labprahti-
geem dewejeem? Par gohdu schai draudsei jasak-
ka: par pahru deenahm no kungeem un semneekem,
no wezzeem ut jauneem, no baggateem un nabba-
geem sadabbuja 497^{1/2} rubl. fudr.; un par gaddu
pehz pirma gruntes-akmina likschanas, mushra-darbs
bij beigts, jumts ar dselses plahtehm likts, un tohr-
nis gattaws. Tik dauds paspehj, kad kohpâ dar-
bojahs, kad drohschi pee ta pastahw, ko gribb pa-
darriht, un kad mihestiba klah.

Tapat arr 1837tâ gaddâ pee basnizas stipri
strahdaja, un jau 26tâ Augustâ pirmureisi swan-

nija or jaunu basnizas pulksteni, kas 316 mahzinus swerr. Dezembera-mehnesi schai 1837ta gada dā, wiss darbs pee basnizas bij beigts; tik ehrgeles wehl ne bija gattawas, un mahldexam wehl bij ja noperwe; bet schis darbs arr jau bij faderrehs, un jau sinnams,zik mafahs.

Basniza, bes basnizas kambara, irr 16 assu gaxrumā, $7\frac{1}{2}$ assu plattumā, un 22 pehdas augsti usmuhreta, ar lukeem apkahrt. Basnizas durwju preefschā irr pakahpi no iskalteem akmineem, wissas basnizas preefschupusses plattumā, un feschi muhra stabbi, arr no akmineem iskalti, kas preefschaju jumta gallu ness. Lohgi stahw diwejās kahrtās, weeni paehr ohtreem, pa kurreem wissai basnizai, appakscha un augscha lukeem, skaidra gaisma nahk. Wiss jumts ar dselsu-plahtehm irr nolikts, un tohnam welwehts jumts ar baltahm skahrdes-plahtehm. Krusts gallā, 76 pehdu augstumā no semmes, stahw us warra-lohdes, kas ar tihru feltu irr apseltota, tā kā arridsan krusta galli.

Pee wissas basnizas istaisfchanas isgahje:
116000 Eeegeli.

375 assis akminu, 6 pehdu katrā pussē un 3 pehdu augstumā.

40 assis kalku-akminu preefsch kalleem.

$2\frac{1}{2}$ — gipscha-akminu.

12 — laustu akminu preefsch teem stabbeem.

3700 wesumi grants.

12 — needru.

24 fijas.

- 106 resni balski, no $2\frac{1}{2}$ woi 3 assu garruma un
16 jeb 20 tulleem teewgallâ.
- 270 balski, pa $4\frac{1}{2}$ un 5 assim garrumâ.
- 240 stallaschû kohki.
- 134 plankas, 4 tullus beesas.
- 332 dehli — 2 — —
- 834 — — $1\frac{1}{2}$ — —
- 677 — — 1 — —
- 420 nomallas.
- 150 lattes.
- 4000 schindeli, ar ko basnizas kambars jumts.

Naudas rekkens.	Sudraba Rubl. Kap.
Zittas no schahm leetahm gan naudu ne malkaja, bet turpretti atkal zit- tas par naudu waijadseja fagahdaht, kas ar naudu un prowianti kohpâ istaifija	833 60
Tad wehl nauda irr isdohta:	
Par 226 pohdeem dsesses, ar wissu fal- leja un plessera darbu . . .	324 —
Par 854 dselsu plahtehm, kas $44\frac{1}{2}$ pohdus swehre	523 23
Par 864 skahrdes-plahtehm, preeksch tohra	170 31
Par skahrdneeka darbu un naglahm, ar ko jumtu fist	121 92

	Sudraba Rubl. Kap.
Par lohgu glahsehm, ar eelikschanu	115 77
Par 950 wehrdina naglahm . . .	
= 200 struhgu naglahm . . .	
= 25500 dubbust-lattes naglahm .	156 48
= 11500 lattes naglahm . . .	
= 13000 schindelu un zittahm naglahm	
= 13½ pohdu masu naglixu . .	
Par 6 pohdeem un 13 mahrz. drahtes, ar fo needras peepiht . . .	26 65
Par krahnu pohdeem un krahnu zelt	13 5
Par mahldera darbu ar perwehm un eljes	278 50
Buhmeisteram un muhrnekeem . .	1121 72
Timmermannam un dischlexam . .	660 —
Ukminu-kallejeem	102 —
Par dselses-krustu un warra-lohdi, ar apseltofchanu	71 —
Par jaunu pulfsteni us wezza pulfste- na wehl peedewe klaft . . .	123 45
Par altara-apseggu, altara-krustu un altara-luktureem	193 92
Par ehrgelehim	400 —
Par zittahm masahm isdohschananahm	64 40
Wiss. kohpâ, sudraba-naudâ	6300 —

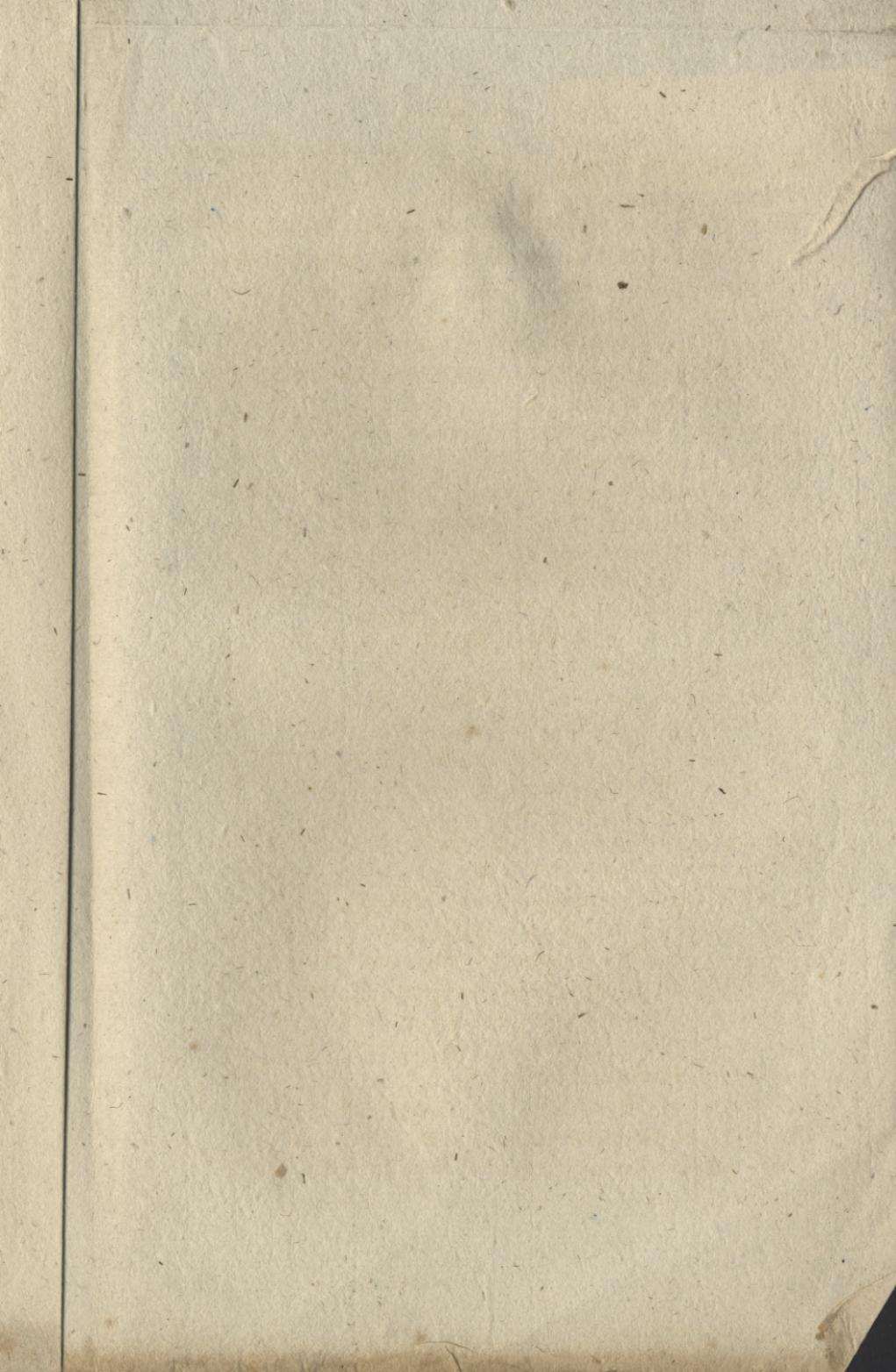
Bes tam draudsei wehl pee akminu un kohku
peerwefchanas, pee kalku un keegelu dedsinafchanas;
pee zetta-taifischanas, kur us jaunu basnizu eet,
pee tihrischanas un lihdsinafchanas ap basnizu, un
par paligu pee wisseem teem meistereem isgahje
5700 sirgu-deenas, un 3400 kahju-deenas.

Un ta tad muhsu jauns Deewa-nams taggad,
1837tam gaddam iseijoht, jau gan drihs gattaws
stahw, un nahkamis laikis leezibu dohs par schahs
masas draudses tizzibu un labbu prahstu. Tas
kungs muhsu Deewos, kam mehs nu scho jaunu
Deewa-nammu taifamees noswehtiht, lai to scheh-
ligi pasarga no wissas nelaimes, ka behrnu-behrni
wehl par teem augleem no muhsu darboschanahm
preezajahs, un ka wehl pehz gaddu-simteem dauds
dwehseles no fwehtheem Deewa-wahrdeem, kas schai
Deewa-nammâ tiks puddinati, warr simlees:
eepreezinachanu behdâs, pamahzischanu us labbeem
darbeem, un pamohdinachanu us tizzigu, deewabih-
jigu dsihwoschanu. Tas schehligais Debbesu-Tehws
lai paktaufa tahs luhgafchanas, kas no schahs wee-
tas pazeltees us debbesim; lai winsch schai draudsei
irr schehligs, ka ta pee-aug arweenu winna fwehtu
wahrdu atsifschana un wissa labba! darba!

Bet juhs, kas schinni Deewa-nammâ nahkfeet,
peeminneet allaschin tohs wahrdus, ko lassam lootejâ
Dahwida dseesmâ:

"Kalpojeet tam fungam ar preeku,
nahzeet preefch winna waiga ar preez
zigahm dseefmahm. Ge-eita zaur winna
wahrteem ar pateikfchanu, pateizeet win-
nam, flawejeet winna wahrdu. Jo tas
fung s irr labs, winna schehlastiba paleek
muhschigi, un winna pateesiba lihds rad-
du raddeem."

LATVIJAS NACIONALĀ BIBLIOTEKA

0305008062